Uradni list
Evropske unije

SL
Serija L

2026/537

11.3.2026

PRIPOROČILO KOMISIJE (EU) 2026/537

z dne 10. marca 2026

o sprostitvi zasebnih naložb v energijsko učinkovitost

EVROPSKA KOMISIJA JE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti člena 292 Pogodbe,

ob upoštevanju naslednjega:

(1) Komisija je v sporočilu z dne 17. septembra 2020 z naslovom Krepitev evropskih podnebnih ambicij do leta 2030 – Vlaganje v podnebno nevtralno prihodnost v korist naših državljanov (v nadaljnjem besedilu: načrt za uresničitev podnebnih ciljev) ([1]) predlagala zvišanje podnebnih ambicij Unije z dvigom ciljne vrednosti za emisije toplogrednih plinov (TGP) na vsaj 55 % pod ravnmi iz leta 1990 do leta 2030. Predlog pomeni izpolnitev zaveze iz sporočila Komisije z dne 11. decembra 2019 o evropskem zelenem dogovoru ([2]), da bo predstavljen celovit načrt za odgovorno povečanje ciljne vrednosti Unije za leto 2030 na okoli 55 %. Iz ocene učinka, priložene načrtu za uresničitev podnebnih ciljev, je razvidno, da je bilo treba pri izboljšavah energijske učinkovitosti, če naj se uresničijo večje podnebne ambicije, znatno preseči sedanjih 32,5 %.

(2) Direktiva (EU) 2023/1791 Evropskega parlamenta in Sveta ([3]) o energetski učinkovitosti (v nadaljnjem besedilu: prenovljena direktiva o energetski učinkovitosti) je začela veljati 10. oktobra 2023 in je uvedla zavezujoč cilj EU glede 11,7-odstotnega zmanjšanja porabe primarne in končne energije do leta 2030, s čimer se je znatno zvišala raven ambicij za leto 2030, tudi v zvezi s financiranjem energijske učinkovitosti ter večjo uporabo načela „energijska učinkovitost na prvem mestu“ pri odločitvah v zvezi s politiko, načrtovanjem in naložbami v skladu s pravnimi določbami navedene direktive.

(3) Akcijski načrt za cenovno dostopno energijo ([4]), sprejet 26. februarja 2025 kot del dogovora o čisti industriji ([5]), zajema ključne ukrepe, da bi se zmanjšali stroški energije za gospodinjstva in podjetja ter pomagala vzpostaviti resnična energetska unija, ki zagotavlja konkurenčnost, varnost, razogljičenje in pravični prehod. Temelji na štirih stebrih in osmih ključnih ukrepih, ki zajemajo namenski ukrep za povečanje energijske učinkovitosti in doseganje prihrankov energije, pri čemer je poudarjeno, da energijska učinkovitost ključno prispeva k cenovno dostopni energiji, razogljičenju in industrijski konkurenčnosti. Evropska komisija bo za izboljšanje energijske učinkovitosti podpirala udeležence na trgu in finančne institucije pri spodbujanju enotnega trga za energijsko učinkovitost.

([1]) Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij Krepitev evropskih podnebnih ambicij do leta 2030 – Vlaganje v podnebno nevtralno prihodnost v korist naših državljanov (COM(2020) 562 final), https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=celex:52020DC0562.

([2]) Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij Evropski zeleni dogovor (COM(2019) 640 final), https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=celex:52019DC0640.

([3]) Direktiva (EU) 2023/1791 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. septembra 2023 o energetski učinkovitosti in spremembi Uredbe (EU) 2023/955 (UL L 231, 20.9.2023, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2023/1791/oj).

([4]) Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij Akcijski načrt za cenovno dostopno energijo – Izkoriščanje dejanske vrednosti naše energetske unije za zagotovitev cenovno dostopne, učinkovite in čiste energije za vse Evropejce (COM(2025) 79 final), https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=celex:52025DC0079.

([5]) Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij Dogovor o čisti industriji: skupni načrt za konkurenčnost in razogljičenje (COM(2025) 85 final), https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=celex:52025DC0085.

(4) Sporočilo Komisije z dne 14. oktobra 2020 z naslovom Val prenove za Evropo ([6]) opredeljuje stavbni sektor kot ključnega za doseganje ciljev energijske učinkovitosti do leta 2030 in podnebne nevtralnosti do leta 2050. To je posledica pomembnosti stavb, ki predstavljajo približno 40 % celotne porabe energije v Uniji in 36 % njenih emisij toplogrednih plinov.

(5) Direktiva (EU) 2024/1275 Evropskega parlamenta in Sveta ([7]) o energetski učinkovitosti stavb (v nadaljnjem besedilu: prenovljena direktiva o energetski učinkovitosti stavb) je začela veljati 28. maja 2024, njen namen pa je strukturno izboljšati energijsko učinkovitost stavb s poudarkom na podpori prenovi energijsko najmanj učinkovitih stavb, boju proti energetski revščini z dajanjem prednosti ranljivim gospodinjstvom ter doseganju popolnoma razogljičenega stavbnega fonda do leta 2050.

(6) V sporočilu o načrtu REPowerEU iz maja 2022 ([8]), ki sta mu sledila časovni načrt za ustavitev uvoza ruske energije ([9]) in predlog uredbe o postopnem opuščanju uvoza ruskega zemeljskega plina ter izboljšanju spremljanja morebitnih energetskih odvisnosti ([10]), so energijska učinkovitost in prizadevanja za varčevanje z energijo opredeljeni kot ključni stebri ciljev EU na področju energetske varnosti, da bi znatno zmanjšali odvisnost od ruskih fosilnih goriv in pospešili energetski prehod.

(7) V poročilu Mednarodne agencije za energijo o svetovnih naložbah v energijo za leto 2025 ([11]) je poudarjeno, da so za podvojitev hitrosti izboljšav energijske učinkovitosti potrebne obsežnejše dodatne naložbe. Čeprav so se naložbe v energijsko učinkovitost med letoma 2015 in 2022 stalno povečevale, je Mednarodna agencija za energijo ugotovila, da sta se leta 2023 podpora politiki in finančna podpora zmanjšali in ta trend je bil potrjen leta 2024. Zlasti v Evropski uniji so se naložbe v energijsko učinkovitost in elektrifikacijo zmanjšale za 2 %, predvsem zaradi manjše podpore politiki na nekaterih trgih in upočasnitve prodaje toplotnih črpalk. Na splošno je Mednarodna agencija za energijo navedla, da je treba sedanjo letno stopnjo naložb v energijsko učinkovitost in elektrifikacijo potrojiti, da bi podvojili stopnjo izboljšav energijske učinkovitosti.

(8) V poročilu Maria Draghija z naslovom *A Competitiveness Strategy for Europe* (Strategija konkurenčnosti za Evropo) je bilo opozorjeno na ogromne potrebe po financiranju Unije za doseganje njenih ciljev politike, ki znašajo najmanj 750 do 800 milijard EUR dodatnih naložb na leto, in na potrebo po učinkoviti uporabi javnih financ EU za spodbujanje zasebnih naložb. Za podporo mobilizaciji zasebnih naložb je bila v Draghijevem poročilu izpostavljena potreba po dokončanju unije kapitalskih trgov, povečanju zmogljivosti financiranja bančnega sektorja, kar vključuje oživitev listinjenja in oceno sedanje bonitetne ureditve, ter preoblikovanju proračuna EU, da bi povečali njegovo osredotočenost in učinkovitost ter izboljšali spodbujanje zasebnih naložb.

(9) Mobilizacija naložb v energijsko učinkovitost in spodbujanje dodatnega zasebnega financiranja prek namenskih politik in ukrepov financiranja sta dejansko ključna za pomoč državam članicam pri doseganju ciljev energijske učinkovitosti do leta 2030, stroškovno učinkovito doseganje podnebne nevtralnosti do leta 2050, olajšanje prehoda na integriran energetski sistem, ki zagotavlja cenovno dostopno in čisto energijo za vse, ter zmanjšanje pritiska na povpraševanje po energiji in s tem na cene energije, ob hkratnem povečanju konkurenčnosti in vzdržnosti gospodarstva EU ter prispevanju k zmanjšanju odvisnosti EU od uvoza energije.

([6]) Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij Val prenove za Evropo – ekologizacija stavb, ustvarjanje delovnih mest, izboljšanje življenj (COM(2020) 662 final), https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=celex:52020DC0662.

([7]) Direktiva (EU) 2024/1275 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. aprila 2024 o energetski učinkovitosti stavb (UL L, 2024/1275, 8.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1275/oj).

([8]) Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Evropskemu svetu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij Načrt REPowerEU (COM(2022) 230 final), https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=COM%3A2022%3A230%3AFIN&qid=1653033742483.

([9]) Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij Časovni načrt za ustavitev uvoza ruske energije (COM(2025) 440 final), https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?from=EN&uri=CELEX%3A52025DC0440.

([10]) Predlog uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o postopnem opuščanju uvoza ruskega zemeljskega plina, izboljšanju spremljanja morebitnih energetskih odvisnosti in spremembi Uredbe (EU) 2017/1938 (COM(2025) 828 final, 2025/0180(COD)), https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX%3A52025PC0828&qid=1750669110360.

([11]) Poročilo Mednarodne agencije za energijo o svetovnih naložbah v energijo za leto 2025, https://iea.blob.core.windows.net/assets/1c136349-1c31-4201-9ed7-1a7d532e4306/WorldEnergyInvestment2025.pdf.

(10) Člen 30 prenovljene direktive o energetski učinkovitosti ((EU) 2023/1791) priznava potrebo po uvedbi ustrezne finančne in tehnične podpore za ukrepe za energijsko učinkovitost ter po razvoju ciljno usmerjenih ukrepov politike, ki omogočajo mobilizacijo zasebnih naložb v energijsko učinkovitost.

(11) Finančne institucije in udeleženci na trgu energijske učinkovitosti, kot so podjetja za energetske storitve, energetske skupnosti, gospodarske javne službe za energetske storitve in operaterji distribucijskih sistemov, omrežja za daljinsko ogrevanje in hlajenje, nepremičninska podjetja, ponudniki tehnologij za energijsko učinkovitost in neto ničelne emisije, bi morali imeti ključno vlogo pri mobilizaciji zasebnih naložb v energijsko učinkovitost z izkoriščanjem gospodarskih koristi izboljšav energijske učinkovitosti v smislu prihrankov pri stroških energije in tako povečati ekonomsko upravičenost vlaganja v energijsko učinkovitost.

(12) Da bi Komisija spodbudila sodelovanje finančnih institucij in dodatno mobilizirala zasebne naložbe za energijsko učinkovitost, je leta 2024 ustanovila Evropsko koalicijo za financiranje energijske učinkovitosti (v nadaljnjem besedilu: koalicija), ki je kot ustanovne člane združila države članice EU, finančne institucije in ustrezne deležnike, da bi opredelili konkretne ukrepe za izboljšanje zasebnega financiranja energijske učinkovitosti. Cilja koalicije sta ustvariti ugodno tržno okolje za naložbe v energijsko učinkovitost in povečati zasebno financiranje, potrebno za podporo doseganju energetskih in podnebnih ciljev EU za leti 2030 in 2050.

(13) V skupnem poročilu z naslovom *Energy Efficiency Financing in Europe – An assessment of public spending for energy efficiency and the energy performance of buildings* (Financiranje energijske učinkovitosti v Evropi – ocena javne porabe za energijsko učinkovitost in energijsko učinkovitost stavb) ([12]) sta v skladu z določbami člena 30(17) prenovljene direktive o energetski učinkovitosti ((EU) 2023/1791) in člena 9(8) prenovljene direktive o energetski učinkovitosti stavb ((EU) 2024/1275) ocenjena trenutno stanje in učinkovitost javne finančne podpore v Evropi za spodbujanje dodatnih zasebnih naložb. V skupnem poročilu je navedeno, da potrebne naložbe za doseganje ciljev energijske učinkovitosti do leta 2030 znašajo 370 milijard EUR na leto v obdobju 2021–2030 in da predvidena naložbena vrzel za doseganje ciljev energijske učinkovitosti znaša približno 170 milijard EUR na leto ([13]). Proračunska sredstva EU za energijsko učinkovitost so se v večletnem finančnem okviru za obdobje 2021–2027 v primerjavi z obdobjem 2014–2020 povečala za 62 %, ob upoštevanju prispevka iz instrumenta NextGenerationEU pa za 491 %, in sicer s 26,5 milijarde EUR na 156,6 milijarde EUR. Velika večina tega povečanja izhaja iz mehanizma za okrevanje in odpornost. V skupnem poročilu je ugotovljeno, da so sredstva iz proračuna EU in nacionalnih javnih proračunov za energijsko učinkovitost temeljnega pomena, čeprav predstavljajo le omejen delež, tj. približno 14,4 % naložbenih potreb. V poročilu je tudi ugotovljeno, da bi bilo treba spodbujevalni učinek javnega financiranja v celoti in še naprej izkoriščati s povečanjem učinkovitosti in uspešnosti javne proračunske podpore pri doseganju večjih prihrankov energije in privabljanju dodatnega zasebnega kapitala.

(14) Glede na omejeno razpoložljivost javnih sredstev bi morala biti njihova uporaba usmerjena v povečanje ekonomske upravičenosti naložb v energijsko učinkovitost in s tem v odpravo nedelovanja trga, ki ovira mobilizacijo zasebnih naložb v energijsko učinkovitost, hkrati pa bi se morala osredotočiti tudi na zagotavljanje podpore ranljivim skupinam za obvladovanje visokih vnaprejšnjih stroškov. Poleg tega omejena standardizacija naložb v energijsko učinkovitost predstavlja ključno oviro za razvoj namenskih finančnih ponudb in finančnih instrumentov za energijsko učinkovitost v večjem obsegu, zaradi česar ne privablja zasebnih vlagateljev in udeležencev na trgu. Zato ostaja ključna podpora združevanju, pomoči pri razvoju projektov in skupnim metodologijam za razvoj, združevanje in vrednotenje naložb v energijsko učinkovitost, da bi še dodatno privabili zasebni kapital.

(15) Ker imajo gospodinjstva, ki jih je prizadela energetska revščina, omejena lastna sredstva in dostop do komercialnih posojil, se srečujejo z ovirami pri dostopu do finančnih sredstev za naložbe. Taka gospodinjstva zato poleg drugih inovativnih oblik financiranja potrebujejo inovativne javne finančne instrumente, ki združujejo različne oblike financiranja in omogočajo dostop do financiranja v obliki brezobrestnih ali nizkoobrestnih posojil, brezplačnega financiranja na podlagi uspešnosti, kot sta pogodbeno zagotavljanje prihranka energije in financiranje prek računov, kar gospodinjstvom omogoča dostop do vnaprejšnje finančne podpore in vračilo naložbe s prihranki pri računu za energijo. Energetske skupnosti imajo prav tako lahko vlogo pri združevanju zasebnih naložb v rešitve za energijsko učinkovitost na način, ki je dostopnejši in cenovno ugodnejši za državljane, lokalne organe, mala in srednja podjetja ter ranljiva gospodinjstva.

(16) Pričakuje se, da bodo ukrepi za znižanje računov za energijo in zmanjšanje energetske revščine ter ukrepi za podporo prenovi najmanj učinkovitih stavb in za obravnavanje potreb ranljivih odjemalcev pozitivno prispevali k cilju Komisije, da poveča ponudbo cenovno dostopnih stanovanj in dostop do njih.

([12]) Poročilo Komisije Evropskemu parlamentu in Svetu o financiranju energijske učinkovitosti v Evropi: ocena javne porabe za energijsko učinkovitost in energijsko učinkovitost stavb (COM(2026) 118).

([13]) Poročilo Mednarodne agencije za energijo o energijski učinkovitosti za leto 2024, https://iea.blob.core.windows.net/assets/f304f2ba-e9a2-4e6d-b529-fb67cd13f646/EnergyEfficiency2024.pdf, in Bruegel, *How to finance the European Union's building decarbonisation plan* (Kako financirati načrt Evropske unije za razogljičenje stavb), vir: PB 12 2024.pdf.

(17) Zlasti v stavbnem sektorju je povprečna stopnja prenove, ugotovljena v državah članicah EU, trenutno prenizka (tj. pod 1 %), da bi zagotovili pravočasno razogljičenje stavbnega fonda. Podpora višjim stopnjam prenove in uvajanju ukrepov za energijsko učinkovitost v podjetjih, tudi z regulativnimi ukrepi, bo spodbudila sodelovanje zasebnih vlagateljev in udeležencev na trgu pri razvoju uspešnega trga za naložbe v energijsko učinkovitost.

(18) Za povečanje zasebnih naložb v energijsko učinkovitost je treba priznati obstoječe razlike med trgi energijske učinkovitosti, praksami financiranja ter regulativnimi in podpornimi okviri držav članic. Po ugotovitvi, da različni izzivi na nacionalni in regionalni ravni zahtevajo različne pristope politike, koalicijo, vzpostavljeno na ravni Unije, dopolnjujejo namenska nacionalna vozlišča v državah članicah. Cilj je, da se vsako vozlišče osredotoči na poseben tržno usmerjen pristop za doseganje energijske učinkovitosti. Nacionalna vozlišča koalicije bi morala spodbujati uporabo rešitev za financiranje na nacionalni ravni z združevanjem ustreznih deležnikov, vključno z javnimi organi in finančnimi institucijami, ter z zagotavljanjem stalne tehnične podpore organom držav članic, da bi jim pomagala razviti rešitve za financiranje energijske učinkovitosti v skladu z njihovimi cilji politike in ambicijami. Podobno bi moralo biti to priporočilo za sprostitev zasebnih naložb v energijsko učinkovitost prilagojeno posameznim nacionalnim trgom in praksam financiranja.

(19) Komisija je spomladi 2024 sklicala evropski državljanski forum o energijski učinkovitosti, na katerem je 150 evropskih državljanov in državljank razpravljalo o izzivih in koristih energijske učinkovitosti, ki so zanje najpomembnejši. Državljani in državljanke so na podlagi posvetovanj predložili seznam konkretnih priporočil, ki bodo vključena v prihodnje pobude Komisije, pri čemer so v njih poudarili ključno vlogo podpore financiranju energijske učinkovitosti ([14]).

(20) V skladu s členom 30(10) prenovljene direktive o energetski učinkovitosti ((EU) 2023/1791) mora Komisija pripraviti smernice za države članice in udeležence na trgu o spodbujanju zasebnih naložb v energijsko učinkovitost. Smernice bi morale državam članicam in udeležencem na trgu pomagati pri pripravi in izvajanju naložb v energijsko učinkovitost v okviru različnih programov Unije in zunaj njih, v njih pa bi bilo treba predlagati ustrezne finančne mehanizme in inovativne finančne rešitve s kombinacijo nepovratnih sredstev, finančnih instrumentov in pomoči pri razvoju projektov, da bi povečali obseg obstoječih pobud in uporabili programe Unije kot katalizator za okrepitev in aktiviranje zasebnega financiranja.

(21) Temu priporočilu je priložena podrobna Priloga s primeri konkretnih ukrepov, meril in smernic za njihovo izvajanje prek vzpostavitve shem financiranja, ki lahko sprostijo zasebne naložbe v energijsko učinkovitost –

SPREJELA NASLEDNJE PRIPOROČILO:

Države članice in udeleženci na trgu bi morali:

1. **Vzpostaviti dolgoročni okvir javne finančne podpore za energijsko učinkovitost**, pri čemer bi morali zlasti izkoristiti vlogo specializiranih instrumentov financiranja obnovljive narave in javnih jamstev za večji dostop do financiranja ter zmanjšati tveganja naložb. Ta okvir podpore bi moral predstavljati hrbtenico za razvoj posojilnih produktov in zasebnih shem financiranja na področju energijske učinkovitosti ter temeljiti na predvidljivem regulativnem okviru za energijsko učinkovitost, ki zagotavlja dolgoročno prepoznavnost politike in krepi zaupanje vlagateljev. Okvir bi moral prav tako izkoristiti regulativne in davčne spodbude za spodbujanje izboljšav in naložb na področju energijske učinkovitosti.

2. **Vzpostaviti ali okrepiti nacionalni sklad za energijsko učinkovitost ali enakovreden instrument** na nacionalni ali regionalni ravni kot namenski instrument za olajšanje dostopa do shem javne finančne podpore za energijsko učinkovitost, pri čemer se različni tokovi financiranja in finančna orodja združijo v enotno organizacijsko strukturo. Tak instrument bi moral poenostaviti dostop do financiranja, povezati zanesljiv nabor naložb v energijsko učinkovitost ter omogočiti združitev več tokov javnega in zasebnega financiranja v eno operacijo. Tak instrument bi lahko med drugim uporabil ciljno usmerjene programe financiranja, javna jamstva, finančne instrumente, podporo za tehnično pomoč, združevanje kreditov za namene listinjenja ter sheme forfetiranja in faktoringa ter prispeval k poenostavitvi postopkov, pravil in metodologij v zvezi z energijsko učinkovitostjo, pa tudi k izboljšanju prepoznavnosti shem finančne podpore in finančnih spodbud za energijsko učinkovitost ter ozaveščenosti o njih. Poleg tega bi morale države članice:

   — oceniti stanje shem financiranja energijske učinkovitosti v svoji državi in

   — določiti kapitalizacijo nacionalnega sklada za energijsko učinkovitost, ki se vzpostavlja ali krepi.

([14]) Končna priporočila, evropski državljanski forum o energijski učinkovitosti, https://citizens.ec.europa.eu/document/download/52a3608d-662c-4b0e-b463-684a9dbef302_sl?filename=Final%20recommendations%20European%20Citizens%60%20Panel%20on%20Energy%20Efficiency.pdf.

3. **Razširiti dolgoročne finančne instrumente in rešitve mešanega financiranja.** Države članice bi morale pregledati obstoječi nacionalni okvir financiranja, da bi vzpostavile in uporabile rešitve kombiniranega financiranja, ki združujejo posojila z nizkimi ali ničelnimi obrestnimi merami in javna jamstva v eno operacijo z različnimi vrstami nepovratnih sredstev – subvencioniranimi obrestnimi merami in provizijami za jamstvo, kapitalskimi rabati, nepovratnimi sredstvi za tehnično pomoč, ki lahko skupaj podprejo razvoj ponudb zasebnega financiranja, finančnimi produkti in inovativnimi instrumenti financiranja. Poleg tega bi morale države članice:

   — prilagoditi podporo v obliki kombiniranih nepovratnih sredstev za zmanjšanje tveganja in ovir pri dostopu do finančnih sredstev,

   — izkoristiti naravo obnovljivih sredstev finančnih instrumentov za energijsko učinkovitost s komponento kombiniranih nepovratnih sredstev,

   — podpirati razvoj posebnih finančnih orodij za energijsko učinkovitost ter

   — čim bolj izkoristiti sredstva in programe proračuna EU za obsežno uporabo finančnih instrumentov.

4. **Vzpostaviti instrumente za pomoč pri razvoju projektov in podpirati razvoj „agregatorjev“ projektov energijske učinkovitosti.** To vključuje točke „vse na enem mestu“, ki državljanom in podjetjem pomagajo pri razvoju in združevanju naložbenih projektov za energijsko učinkovitost, super podjetja za energetske storitve, energetske skupnosti, instrumente za pomoč pri razvoju projektov in druge razvijalce projektov. Agregatorje bi bilo treba podpreti pri doseganju kritične velikosti, da bi lahko vzpostavili trden nabor dobičkonosnih naložb. Države članice se spodbuja, naj izkoristijo podporo EU, na primer prek instrumenta evropske pomoči, namenjene področju energije na lokalni ravni (ELENA), da bi vzpostavile nacionalne ali regionalne instrumente za tehnično pomoč in pomoč pri razvoju projektov.

5. **Proaktivno sodelovati v Evropski koaliciji za financiranje energijske učinkovitosti za spodbujanje tesnejšega in učinkovitejšega sodelovanja s finančnimi institucijami.** To vključuje razvoj nacionalnih vozlišč ter opredelitev njihovih mandatov in delovnih programov. Poleg tega bi morale države članice:

   — vzpostaviti partnerstva, ki bodo komercialnim bankam pomagala bolje izkoristiti dodatne finančne koristi naložb v energijsko učinkovitost, ter

   — podpirati in spodbujati finančne institucije k ponujanju strankam prijaznih možnosti financiranja za energijsko učinkovitost.

6. **Čim boljše izkoristiti davčne spodbude za mobilizacijo zasebnih naložb v energijsko učinkovitost**. Ključni prednostni nalogi bi morali biti odprava fiskalnih ukrepov in subvencij, ki odvračajo od naložb v izboljšanje energijske učinkovitosti, kot so tisti, ki so vezani na uporabo tehnologij, ki temeljijo na fosilnih gorivih, in energijsko neučinkovitih tehnologij, ter izogibanje fiskalnim ukrepom, ki so z višjimi davčnimi obremenitvami usmerjeni v dodatne gospodarske koristi izboljšav energijske učinkovitosti. Poleg tega bi morale države članice uvesti pozitivne davčne spodbude in davčne ukrepe za mobilizacijo naložb v energijsko učinkovitost.

7. **Spodbujati razvoj in uvajanje posojilnih produktov na področju energijske učinkovitosti ter zasebnega financiranja prek kreditnih pogodb.** To vključuje hipoteke za energijsko učinkovitost in posojila za prenovo, vključno z uporabo javnih jamstev, drugimi ukrepi za zmanjšanje tveganja, davčnimi spodbudami, krepitvijo vloge sektorja bančnih storitev za prebivalstvo in upoštevanjem prihrankov energije pri ocenjevanju kreditne sposobnosti. V skladu s prenovljeno direktivo o energetski učinkovitosti ((EU) 2023/1791) zagotavljanje, da finančne institucije široko in nediskriminatorno ponujajo posojilne produkte na področju energijske učinkovitosti, kar pomeni, da se ti promovirajo v primerjavi s tradicionalnimi finančnimi produkti, kadar je to v najboljšem interesu potencialnih strank, ter da so prepoznavni in dostopni potrošnikom, tudi s podporo tretjih akterjev in javnih organov. Poleg tega bi morale države članice:

   — omogočiti združenjem solastnikov, da skupaj najemajo posojila za financiranje naložb v energijsko učinkovitost, ter

   — zagotoviti tehnično pomoč in svetovanje finančnim institucijam za krepitev zmogljivosti, ki jo uradniki za kredite potrebujejo za trženje posojilnih produktov za energijsko učinkovitost.

   Udeleženci na trgu bi morali:

   — razvijati in tržiti posojilne produkte na področju energijske učinkovitosti ter

   — zagotoviti strankam prijazne rešitve financiranja in posojil za energijsko učinkovitost v skladu s členom 30 prenovljene direktive o energetski učinkovitosti.

8. **Omogočiti potreben regulativni okvir in podpreti razvoj inovativnih shem financiranja.** Sheme, kot sta financiranje prek davkov in financiranje prek računov, bi bilo treba razviti tako, da se ustreznim javnim organom omogoči uporaba davkov in drugih dajatev kot nosilcev odplačevanja dolgov, in sicer z vključevanjem gospodarskih javnih služb za energetske storitve in distributerjev v financiranje ukrepov za energijsko učinkovitost ter omogočanjem odplačevanja dolgov prek računov za energijo. Tudi z omogočanjem, da se dolg veže na nepremičnino in prenese skupaj z lastništvom nepremičnine. Natančneje, države članice bi morale:

   — oceniti, ali nacionalni okvir omogoča razvoj shem financiranja prek davkov in prek računov,

   — določiti pravice gospodarskih javnih služb za energetske storitve do zagotavljanja financiranja za energijsko učinkovitost,

   — vzpostaviti postopke za zagotovitev odplačil prek davkov na nepremičnine in prenosa dolga skupaj z lastništvom,

   — zagotoviti zadosten denarni tok pri izvajalskih subjektih (npr. gospodarskih javnih službah, podjetjih za energetske storitve) in/ali vzpostaviti nacionalne ali lokalne jamstvene in podporne sklade za doseganje večjega obsega.

   Udeleženci na trgu bi morali:

   — razvijati in tržiti sheme financiranja prek računov za energijsko učinkovitost s spodbujanjem sodelovanja med gospodarskimi javnimi službami za energetske storitve in podjetji za energetske storitve.

9. **Odpraviti ovire in povečati financiranje energijske učinkovitosti prek sporazumov o storitvah ter spodbujati trg energetskih storitev.** Primeri vključujejo podporo izboljšanju energijske učinkovitosti z operativnimi odhodki, odpravo upravnih ozkih grl in ovir za razvoj trga podjetij za energetske storitve, izkoriščanje instrumentov, ki temeljijo na uspešnosti, kot so pogodbeno zagotavljanje prihranka energije in druge inovativne rešitve za energetske storitve. Države članice in udeleženci na trgu bi morali:

   — uporabiti javno proračunsko podporo EU in nacionalno javno proračunsko podporo za razvoj trga podjetij za energetske storitve z olajšanjem financiranja podjetij za energetske storitve in subjektov za posebne namene za energijsko učinkovitost,

   — spodbujati vlogo podjetij za energetske storitve in novih načinov sklepanja pogodb, kot sta energijska učinkovitost kot storitev in pogodbeno zagotavljanje prihranka energije, kot steber nacionalne politike energijske učinkovitosti,

   — spodbujati posodobitev zakonodajnih okvirov in javnih razpisov, da bi izrecno priznali in omogočili financiranje podjetij za energetske storitve in pogodbeno zagotavljanje prihranka energije, ter

   — podpreti uvedbo napredne merilne infrastrukture, ki lahko samodejno spremlja pretoke in prihranke energije.

   Udeleženci na trgu bi morali:

   — izkoristiti javno podporo in enotni trg EU za spodbujanje dinamičnega trga za energijsko učinkovitost kot storitev, tudi prek notranjih meja EU, ter

   — vzpostaviti partnerstva med ponudniki tehnologije, distributerji energije, podjetji za energetske storitve in finančnimi institucijami.

10. **Uporabljati dolgoročna javna jamstva in druga orodja za zmanjšanje tveganja, da bi povečali dostop do zasebnega financiranja za energijsko učinkovitost.** Ta so ključna za izboljšanje gospodarske upravičenosti energijske učinkovitosti z zmanjšanjem splošnega naložbenega tveganja, zagotavljanjem podpore za izboljšanje kreditne kakovosti, da se poveča dostop do financiranja za posebne trge in segmente prebivalstva, ter s podpiranjem konkurenčnejših obrestnih mer. Poleg tega bi morale države članice opredeliti tveganja in težave, značilne za posamezne države, pri dostopu udeležencev na trgu do financiranja.

11. **Spodbujati možnosti refinanciranja in podpirati razvoj sekundarnega trga za energijsko učinkovitost** z zasebnimi finančnimi institucijami. Taki instrumenti bi lahko podpirali sheme forfetiranja in faktoringa za pogodbe podjetij za energetske storitve o zagotavljanju prihranka energije, združevali terjatve za energijsko učinkovitost od različnih posojilodajalcev za namene listinjenja ter olajšali oblikovanje super podjetij za energetske storitve ali podobnih struktur, ki posredujejo med temi podjetji in institucionalnimi vlagatelji. Poleg tega bi države članice in udeleženci na trgu morali:

   — spodbujati razvoj trga zelenih obveznic v svojem nacionalnem okviru in

— vzpostaviti in okrepiti namenski dialog s finančnimi institucijami o razvoju sekundarnega trga za energijsko učinkovitost ter

— podpreti vzpostavitev namenskih mehanizmov za refinanciranje energijske učinkovitosti.

12. **Izboljšati zbiranje podatkov o energijski učinkovitosti.** To vključuje podatke o finančni uspešnosti naložb v energijsko učinkovitost ter podatke v podporo ukrepom za spremljanje in preverjanje prihrankov energije. Države članice in udeleženci na trgu bi morali podpirati razvoj, harmonizacijo, standardizacijo in poenostavitev metodologij ocenjevanja projektov, vključno z vrednotenjem neenergijskih koristi ter ukrepi za spremljanje in preverjanje prihrankov energije, ki so ključni za povečanje zaupanja vlagateljev in gotovosti zanje, ter zagotavljati denarno vrednost prihrankov energije kot tržnega blaga.

Pri izvajanju tega priporočila bi morale države članice in udeleženci na trgu ustrezno upoštevati Prilogo k temu priporočilu, ki vsebuje podrobne smernice o konkretnih ukrepih politike in finančnih ukrepih za mobilizacijo zasebnih naložb v energijsko učinkovitost, vključno s posebnimi priporočenimi ukrepi, utemeljenim ozadjem in primeri uspešnih praks.

V Bruslju, 10. marca 2026

Za Komisijo
Dan JØRGENSEN
član Komisije

PRILOGA

1. **UVOD**

Ta priloga k Priporočilu Komisije o sprostitvi zasebnih naložb v energijsko učinkovitost (v nadaljnjem besedilu: Priporočilo) vsebuje podrobnosti o konkretnih ukrepih politike in finančnih ukrepih za mobilizacijo zasebnih naložb v energijsko učinkovitost. V njej so opredeljeni ključni koraki in navedeni primeri uspešnih praks z namenom podpore državam članicam pri oblikovanju konkretnih ukrepov in shem financiranja.

Ti ukrepi so glede na medsebojno povezana dejavnika za sprostitev zasebnih naložb razdeljeni v dva dela:

(1) aktivirati in združiti povpraševanje po naložbah v energijsko učinkovitost;

(2) izboljšati ponudbo finančnih instrumentov za energijsko učinkovitost, zmanjšati tveganja pri naložbah ter izboljšati možnosti refinanciranja.

Prvi del se nanaša na priporočila 2 do 6 glavnega besedila, drugi del pa na priporočila 7 do 12. **Prvo priporočilo** o vzpostavitvi dolgoročnega okvira javne finančne podpore za energijsko učinkovitost je pogoj za pripravo dodatnih ukrepov, ki lahko še dodatno spodbudijo zasebne naložbe in na splošno ekonomsko upravičenost vlaganja v energijsko učinkovitost.

Glede na obstoječe regulativne in upravljavske razlike med državami članicami ter njihove različne prakse financiranja energijske učinkovitosti in razvoja ponudb zasebnega financiranja za energijsko učinkovitost bo treba priporočila v tej prilogi prilagoditi specifičnemu nacionalnemu in regionalnemu okviru za energijsko učinkovitost in upravljanje vsake države članice.

Komisija je ob podpori nacionalnih organov za pripravo Priporočila in kot del povezanega skupnega poročila o financiranju energijske učinkovitosti v Evropi – ocena javne porabe za energijsko učinkovitost opredelila in ocenila več kot 400 shem javnega financiranja, ki podpirajo naložbe v energijsko učinkovitost v 27 državah članicah EU, vključno s shemami, ki jih sofinancira EU ([1]). V skladu s skupnim poročilom države članice za podporo energijski učinkovitosti večinoma uporabljajo nevračljive oblike shem financiranja. Alternativne rešitve, ki se osredotočajo na vračljive oblike shem financiranja in lahko bolje pritegnejo zasebne naložbe, so manj pogoste. V skupnem poročilu je navedeno, da potrebne letne naložbe za doseganje ciljev energijske učinkovitosti do leta 2030 znašajo 370 milijard EUR na leto v obdobju 2021–2030 in da predvidena naložbena vrzel za doseganje ciljev energijske učinkovitosti znaša približno 170 milijard EUR na leto. To je povezano s proračunskimi sredstvi EU za energijsko učinkovitost, ki so se v večletnem finančnem okviru za obdobje 2021–2027 v primerjavi z obdobjem 2014–2020 povečala za 491 %, tj. s 26,5 milijarde EUR na 156,6 milijarde EUR, pri čemer velika večina tega povečanja izhaja iz mehanizma za okrevanje in odpornost. V poročilu je ugotovljeno, da so sredstva iz proračuna EU in nacionalnih javnih proračunov za energijsko učinkovitost temeljnega pomena, vendar lahko pokrijejo le omejen delež (14,4 %) naložbene vrzeli. Zato bi bilo treba v celoti izkoristiti spodbujevalni učinek javnega financiranja s povečanjem njegove učinkovitosti in uspešnosti, da bi dosegli večje prihranke energije in privabili dodatni zasebni kapital.

2. **AKTIVIRATI IN ZDRUŽITI POVPRAŠEVANJE PO NALOŽBAH V ENERGIJSKO UČINKOVITOST**

Aktiviranje in združevanje povpraševanja po naložbah je ključni korak za mobilizacijo zasebnega financiranja za naložbe v energijsko učinkovitost. Zato je treba razviti zanesljive nabore naložb in spodbuditi povpraševanje po energijski učinkovitosti, da bi povečali privlačnost takih instrumentov za zasebne vlagatelje. Države članice EU imajo ključno vlogo pri aktiviranju in združevanju povpraševanja po naložbah v energijsko učinkovitost. Spodnje poglavje se nanaša na priporočila 2 do 6 glavnega besedila.

2.1 **Priporočilo 2: vzpostavitev ali okrepitev nacionalnega sklada za energijsko učinkovitost ali enakovrednega instrumenta**

Združevanje različnih tokov financiranja ter tehnične in finančne pomoči v nacionalni sklad za energijsko učinkovitost ali enakovreden instrument, kot so nacionalne spodbujevalne banke, je ključno za podporo izvajanju ukrepov za energijsko učinkovitost in za doseganje prispevkov držav članic k ciljem EU glede energijske učinkovitosti do leta 2030. Tak sklad lahko pomaga okrepiti nacionalno usklajevanje in centralizirano finančno podporo, združiti strokovno znanje o financiranju energijske učinkovitosti ter olajšati mešanje različnih shem financiranja in virov javne finančne podpore ter bolje združiti nabor naložb z usklajevanjem pravil o upravičenosti, spremljanju in preverjanju.

([1]) Poročilo Komisije Evropskemu parlamentu in Svetu o financiranju energijske učinkovitosti v Evropi: ocena javne porabe za energijsko učinkovitost in energijsko učinkovitost stavb COM(2026)118.

Vloga nacionalnega sklada za energijsko učinkovitost pri prispevanju k ciljem EU glede energijske učinkovitosti je določena v členu 30 prenovljene direktive o energetski učinkovitosti ([2]). Člen 30 prenovljene direktive o energetski učinkovitosti določa tudi možnost izpolnjevanja nekaterih zahtev glede energijske učinkovitosti s finančnim prispevkom v nacionalni sklad za energijsko učinkovitost ([3]).

Do leta 2024 je 16 od 27 držav članic ustanovilo nacionalni sklad za energijsko učinkovitost ali podoben subjekt ([4]). Vendar se ti nacionalni mehanizmi financiranja zelo razlikujejo glede obsega financiranja in vrste zagotovljene finančne podpore, pri čemer se zdi, da so številni neaktivni ali premalo izkoriščeni.

Vzpostavitev ali ponovni zagon nacionalnega sklada za energijsko učinkovitost ali podobnega subjekta je ključni korak k izboljšanju nacionalnega okvira financiranja in sprostitvi zasebnih naložb v energijsko učinkovitost. Tak namenski subjekt lahko okrepi usklajevanje in združevanje finančnih instrumentov in mehanizmov z združevanjem javnih sredstev in uporabo rešitev mešanega financiranja, pri čemer se izkoristi kombinacija nepovratnih sredstev in posojil za posebne naložbe. Poleg tega lahko tak sklad z združevanjem tehničnega in finančnega strokovnega znanja zagotovi podporo za tehnično pomoč za obsežne projekte energijske učinkovitosti in pilotne inovativne rešitve financiranja za energijsko učinkovitost.

Ena ključnih ovir za uporabo mešanega financiranja za energijsko učinkovitost je pomanjkanje usklajevanja med programi nepovratnih sredstev in finančnimi instrumenti, kot so ugodna posojila, javna jamstva ali druge rešitve za zmanjševanje tveganja. Nepovratna sredstva pogosto izrivajo druge finančne instrumente, zlasti kadar meje med nevračljivimi in vračljivimi podpornimi mehanizmi niso jasno določene. Združevanje virov in strokovnega znanja v en nov ali že obstoječ subjekt na nacionalni ravni lahko omogoči boljše usklajevanje med različnimi tokovi financiranja, tudi z usklajevanjem pravil in postopkov za ocenjevanje upravičenosti ukrepov ter spremljanje in preverjanje doseženih prihrankov energije. V številnih primerih se lahko z izboljšanjem in poenostavitvijo nacionalnih okvirov podpore za naložbe v energijsko učinkovitost zmanjšajo transakcijski stroški, poveča preglednost ter zagotovi dolgoročna prepoznavnost za deležnike iz industrije in finančne institucije na nacionalnem trgu energijske učinkovitosti, zaradi česar postane poslovni model vlaganja v energijsko učinkovitost privlačnejši.

Poleg tega se lahko z združevanjem strokovnega znanja o financiranju energijske učinkovitosti v nacionalnem skladu za energijsko učinkovitost poveča usklajevanje pri zbiranju podatkov o naložbah v energijsko učinkovitost in sodelovanje z zasebnimi finančnimi institucijami. S tem se lahko zagotovijo tudi ciljne povratne informacije nacionalnim in evropskim oblikovalcem politik o povečanju naložb v energijsko učinkovitost. Vloga nacionalnega sklada za energijsko učinkovitost pri usklajevanju in zbiranju informacij je tesno povezana s spodbujanjem partnerstev na nacionalni ravni med javnimi organi, finančnimi institucijami in industrijo energijske učinkovitosti za boljše usklajevanje javnih spodbud in podpornih shem z zasebnimi finančnimi rešitvami. Taka partnerstva lahko potekajo tudi v okviru nacionalnih vozlišč, vzpostavljenih v okviru Evropske koalicije za financiranje energijske učinkovitosti ([5]).

Glede na navedeno so ključni ukrepi za podporo združevanju tokov financiranja energijske učinkovitosti in strokovnega znanja o financiranju naslednji:

— **oceniti stanje shem financiranja energijske učinkovitosti** v državi, da se ugotovi, ali se lahko z večjim združevanjem finančnih virov in usklajevanjem javne finančne podpore zmanjšajo transakcijski stroški ter hkrati povečata privlačnost in prepoznavnost naložb v energijsko učinkovitost za zasebne vlagatelje,

([2]) Nacionalni sklad za energijsko učinkovitost, kot je določen v členu 30(12) prenovljene direktive o energetski učinkovitosti, je opredeljen kot subjekt, ki podpira nacionalno izvajanje ukrepov za energijsko učinkovitost in zagotavlja doseganje nacionalnega prispevka k ciljem EU glede energijske učinkovitosti do leta 2030.

([3]) Za dodatne informacije o tem, kako lahko države članice uporabijo možnost finančnega prispevka, glej Priporočilo Komisije z dne 12. decembra 2023 o prenosu člena 30 o nacionalnih skladih za energijsko učinkovitost, financiranju in tehnični podpori iz Direktive (EU) 2023/1791 o energetski učinkovitosti (prenovljena direktiva o energijski učinkovitosti) (UL C, C/2023/1553, 19.12.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/1553/oj), (C/2023/1553), ki vključuje dodatne podrobnosti o možnostih politike za vzpostavitev nacionalnih skladov za energijsko učinkovitost ter o možnostih finančnega prispevka v nacionalni sklad za energijsko učinkovitost za izpolnitev dela obveznosti glede energijske učinkovitosti.

([4]) Nacionalni sklad za energijsko učinkovitost ali podoben subjekt je ustanovilo 16 držav članic: Bolgarija, Češka, Nemčija, Španija, Hrvaška, Italija, Irska, Ciper, Latvija, Litva, Malta, Nizozemska, Portugalska, Romunija, Slovenija in Slovaška.

([5]) Evropska koalicija za financiranje energijske učinkovitosti je pobuda Komisije, ki združuje države EU, finančne institucije in ustrezne deležnike, da bi opredelili ukrepe za konkretno izboljšanje zasebnega financiranja energijske učinkovitosti. Za več informacij glej: https://energy.ec.europa.eu/topics/energy-efficiency/financing/european-energy-efficiency-financing-coalition_en.

— **vzpostaviti nacionalni sklad za energijsko učinkovitost ali podoben subjekt ali okrepiti obstoječega**. Sklad bi moral imeti jasno nalogo, da mobilizira financiranje energijske učinkovitosti v različnih sektorjih, vključno s prenovo obstoječega stanovanjskega fonda in spremembo namembnosti stavb v energijsko učinkovite stanovanjske projekte. To je mogoče doseči z vzpostavitvijo namenske strukture s posebno nalogo mobilizacije naložb v energijsko učinkovitost znotraj ali zunaj obstoječih organov, ki spodbujajo kapitalske naložbe, za upravljanje javne finančne podpore za energijsko učinkovitost, tako na ravni EU kot tudi na nacionalni ravni. Države članice bi morale zagotoviti, da ima struktura ustrezno osebje s potrebnim strokovnim znanjem za učinkovito izvajanje svoje naloge,

— **določiti kapitalizacijo nacionalnega sklada za energijsko učinkovitost** ter mu zaupati financiranje dolgoročnih nacionalnih programov za energijsko učinkovitost, razvoj rešitev mešanega financiranja ter zagotavljanje tehnične pomoči za financiranje energijske učinkovitosti. Sklad se lahko kapitalizira na različne načine, vključno z javnim proračunom in programi javne podpore EU oziroma nacionalnimi programi javne podpore, terjatvami iz svojih dolgoročnih finančnih instrumentov za energijsko učinkovitost, prihodki od dražb potrdil o prihrankih energije v okviru nacionalnih shem obveznosti energijske učinkovitosti, pravicami do emisije v okviru sistema EU za trgovanje z emisijami, trgovanjem z belimi certifikati ali izkoriščanjem zasebnih sredstev na kapitalskih trgih, na primer s prenosom terjatev iz naslova prihrankov energije na institucionalne vlagatelje, dejavne na sekundarnem trgu,

— **okrepiti vlogo nacionalnega sklada za energijsko učinkovitost ali podobnega subjekta** pri zagotavljanju tehnične pomoči za obsežne naložbene projekte, zbiranju podatkov, ocenjevanju razvoja trga in naložb v energijsko učinkovitost ter strokovnem svetovanju o finančnih instrumentih, inovativnih finančnih rešitvah in politiki, tudi prek nacionalnih vozlišč Evropske koalicije za financiranje energijske učinkovitosti.

Uspešna primera nacionalnih skladov za energijsko učinkovitost sta ALTUM ([6]) v Latviji, ki združuje podporo in strokovno znanje za financiranje energijske učinkovitosti v okviru obstoječega nacionalnega instrumenta, ter španski nacionalni sklad za energijsko učinkovitost ([7]), ki je bil ustanovljen za izpolnjevanje nacionalnih obveznosti glede prihranka energije in širjenje s tem povezanih dejavnosti.

2.2 **Priporočilo 3: razširitev dolgoročnih finančnih instrumentov in rešitev mešanega financiranja**

Komisija je kot del poročila o financiranju energijske učinkovitosti v Evropi opravila raziskavo o ravni financiranja energijske učinkovitosti v državah članicah EU-27 ter ocenila obstoječe sheme financiranja energijske učinkovitosti, ki se financirajo tako iz sredstev EU kot tudi iz nacionalnih sredstev. Od 426 shem financiranja energijske učinkovitosti, opredeljenih v državah članicah EU-27 v obdobju 2014–2024, jih je le 25 % uporabilo finančne instrumente, vključno s podporo mešanega financiranja, ki združuje nepovratna sredstva in posojila v eno operacijo. Preostalih 75 % so bile nevračljive sheme, kot so nepovratna sredstva in davčni dobropisi. Le v peščici držav članic so finančni instrumenti in rešitve mešanega financiranja predstavljali več kot 30 % javne finančne podpore za energijsko učinkovitost.

Čeprav sheme, ki temeljijo na nepovratnih sredstvih, davčni dobropisi in druge oblike nevračljivih subvencij ne preprečujejo nujno mobilizacije zasebnih naložb, imajo pogosto nižje količnike finančnega vzvoda in višje stopnje intenzivnosti nepovratnih sredstev v primerjavi s finančnimi instrumenti in rešitvami mešanega financiranja. To lahko privede do izrivanja zasebnega kapitala iz financiranja energijske učinkovitosti. Programi nepovratnih sredstev in subvencij, ki so močno odvisni od fiskalne zmogljivosti držav članic in prispevkov iz proračuna EU, lahko tudi privedejo do pristopa s prekinitvami, kar ovira razvoj uspešnega trga energijske učinkovitosti. Poleg tega v primerjavi s finančnimi instrumenti in rešitvami mešanega financiranja programi, ki temeljijo na nepovratnih sredstvih, in davčni dobropisi ne spodbujajo kapitalskih trgov in udeležbe zasebnih vlagateljev, temveč se pogosto zanašajo izključno na zasebno sofinanciranje iz

([6]) ALTUM je latvijsko podjetje v državni lasti, ki podjetjem in gospodinjstvom zagotavlja dostop do finančnih sredstev s posojili, jamstvi in naložbami v sklade tveganega kapitala. Sredstva za izvajanje programov državne podpore zajemajo tako sredstva EU kot tudi nacionalna javna sredstva ter sredstva, ki jih podjetje ALTUM zbere od mednarodnih institucij in na kapitalskih trgih. ALTUM ima ključno vlogo pri podpiranju naložb v energijsko učinkovitost, saj združuje finančno podporo za fizične osebe in podjetja ter obravnava energijsko učinkovitost tako v stavbah kot tudi v industriji s kombinirano podporo, ki jo sestavljajo programi nepovratnih sredstev, ugodna posojila, javna jamstva in tehnična pomoč. Za več informacij glej: https://www.altum.lv/en/.

([7]) Španski nacionalni sklad za energijsko učinkovitost (FNEE) financira nacionalne pobude za energijsko učinkovitost v skladu s členom 30 prenovljene direktive o energetski učinkovitosti. Španski nacionalni sklad za energijsko učinkovitost, ustanovljen leta 2014, upravlja Inštitut za diverzifikacijo in varčevanje z energijo (IDAE) v imenu ministrstva za ekološki prehod in demografski izziv. Španski nacionalni sklad za energijsko učinkovitost zagotavlja gospodarsko in finančno podporo, tehnično pomoč, usposabljanje in informacije s ciljem povečanja energijske učinkovitosti v različnih sektorjih ter njihovega prispevka k nacionalnemu cilju prihranka energije v skladu s členom 8 prenovljene direktive o energetski učinkovitosti. Španski nacionalni sklad za energijsko učinkovitost je del španskega nacionalnega sistema obveznosti energijske učinkovitosti, v okviru katerega se zavezanim stranem (podjetjem za trženje plina in električne energije, operaterjem, ki prodajajo naftne proizvode na debelo, in operaterjem, ki prodajajo utekočinjen naftni plin na debelo) dodelijo letne nacionalne obveznosti prihranka energije. Za izpolnitev teh obveznosti morajo zavezane strani zagotoviti minimalni letni finančni prispevek v španski nacionalni sklad za energijsko učinkovitost. Preostale obveznosti se lahko izpolnijo s prostovoljno pridobitvijo potrdil o prihrankih energije ali z dodatnim finančnim prispevkom v sklad. Za več informacij glej: https://www.idae.es/ayudas-y-financiacion/fondo-nacional-de-eficiencia-energetica.

lastnih sredstev in prihrankov upravičencev do nepovratnih sredstev. Paradoksalno nevračljiva oblika financiranja ovira dostop tistim, ki nimajo dovolj lastnih sredstev za kritje zahtevanega sofinanciranja ali pa v primeru shem davčnih dobropisov nimajo dovolj visokih obdavčljivih dohodkov, da bi lahko izkoristili shemo. To ima lahko regresivne učinke na fiskalno politiko, kjer se dostop do javnih subvencij povečuje z obdavčljivim dohodkom.

Hkrati naložbe v energijsko učinkovitost pogosto ovirajo visoka tveganja in otežen dostop do financiranja. To se lahko zgodi pri določenih tržnih segmentih, kot so gospodinjstva z nizkimi dohodki, večstanovanjske stavbe ali mala in srednja podjetja, ali pri ambicioznejših naložbah v prihranke energije oziroma pri uvajanju novih tehnologij. Z uporabo podpore v obliki nepovratnih sredstev v kombinaciji s posojili se lahko skupaj z drugimi ukrepi za zmanjšanje tveganj, kot so javna jamstva, zmanjšajo s tem povezana tveganja.

Da bi države članice pritegnile več zasebnega kapitala za energijsko učinkovitost in hkrati zagotovile širok dostop do dolgoročne finančne podpore, bi morale **v večjem obsegu uvajati finančne instrumente, zlasti obsežne sheme mešanega financiranja, ki združujejo nepovratna sredstva in finančne instrumente, vključno s posojili in javnimi jamstvi**. To je mogoče doseči z vzpostavitvijo dolgoročnih nacionalnih finančnih instrumentov za energijsko učinkovitost, da se zagotovijo dolgoročne možnosti financiranja, vključno z vzpostavitvijo obnovljivih skladov in prilagoditvijo podpore v obliki nepovratnih sredstev potrebam ciljnih upravičencev.

Z vzpostavitvijo dolgoročnih finančnih instrumentov v velikem obsegu bo omogočeno tudi sodelovanje z udeleženci na trgu, in sicer finančnimi institucijami, podjetji za energetske storitve, tretjimi osebami, ki zagotavljajo financiranje, in razvijalci projektov, kar bo zagotovilo stabilne in dolgoročne pogoje za čim večjo kombinacijo javnih in zasebnih prispevkov. Ti instrumenti bi morali biti na voljo za različne sektorje in lahko delujejo kot obnovljivi skladi, ki se redno refinancirajo iz javnih sredstev.

Te instrumente bi bilo treba združiti tudi z namensko podporo za tehnično pomoč, da bi razvili posebna finančna orodja za energijsko učinkovitost, spodbudili sodelovanje zasebnih finančnih institucij in podjetij za energetske storitve (ESCO) ter inovativne rešitve financiranja, kot sta pogodbeno zagotavljanje prihranka energije in energijska učinkovitost kot storitev.

Za učinkovito razširitev finančnih instrumentov za energijsko učinkovitost bi bilo treba vračljiva in ugodna posojila ter javna jamstva kombinirati z namensko podporo v obliki nepovratnih sredstev, prilagojeno posebnim merilom, kot so obseg izboljšanja energijske učinkovitosti, ciljni segment prebivalstva ali vrsta obravnavanega sredstva (npr. energijsko najmanj učinkovite stavbe in prenove večstanovanjskih stavb). Prednost bi bilo treba dati vzpostavitvi kombiniranih finančnih rešitev, ki izkoriščajo javna nepovratna sredstva za zagotavljanje dostopa do financiranja in zmanjšanje tveganj pri ambicioznejših naložbah. Nacionalni skladi za energijsko učinkovitost ali podobni subjekti imajo dobre možnosti za izvajanje takih dolgoročnih finančnih instrumentov, ki združujejo posojila ali jamstva s komponentami nepovratnih sredstev v eno samo operacijo za energijsko učinkovitost.

Na primer, v okviru skladov kohezijske politike sta Komisija in svetovalna platforma fi-compass ([8]) Evropske investicijske banke (EIB) razvili preizkušen model finančnega instrumenta za energijsko učinkovitost s komponento nepovratnih sredstev, pri katerem organ, ki izvaja finančni instrument, zagotavlja tako komponento posojil kot tudi komponento nepovratnih sredstev finančnega instrumenta.

Med ključnimi dodanimi vrednostmi finančnih instrumentov, ki združujejo posojila, jamstva, nepovratna sredstva in tehnično pomoč, sta njihov potencial obnovljivih sredstev in dolgoročna perspektiva. S povečano uporabo takih finančnih instrumentov se zagotavljata stabilnost in predvidljivost, ki podpirata razvoj uspešnega trga energijske učinkovitosti. Finančnemu organu, ki upravlja finančne instrumente, omogoča, da vračljivi znesek, zmanjšan za podporo v obliki nepovratnih sredstev in druge ukrepe za zmanjšanje tveganja, ponovno vloži v nove naložbe v energijsko učinkovitost. Čeprav bo javni sklad, ki zagotavlja sredstva za finančne instrumente, potreboval redno dokapitalizacijo, lahko neprekinjeno ponovno vlaga v nove ukrepe za energijsko učinkovitost, zaradi česar so obnovljiva sredstva obetaven model za mobilizacijo zasebnih naložb.

Glede na navedeno so ključni ukrepi za podporo uvajanju finančnih instrumentov in rešitev mešanega financiranja za energijsko učinkovitost naslednji:

znatno povečati uporabo javnih finančnih instrumentov za financiranje naložb v energijsko učinkovitost kot del nacionalnega finančnega okvira in v okviru nacionalnega sklada za energijsko učinkovitost ali enakovrednega instrumenta, da se zagotovi dolgoročna naložbena perspektiva za nacionalno vrednostno verigo energijske učinkovitosti in potencialne upravičence;

([8]) Model platforme fi-compass za finančni instrument za energijsko učinkovitost s komponento nepovratnih sredstev (maj 2022): https://www.fi-compass.eu/library/how-to/model-financial-instrument-grant-component-support-energy-efficiency.

vzpostaviti rešitve mešanega financiranja, ki združujejo posojila, javna jamstva in podporo v obliki nepovratnih sredstev v eno operacijo. Zmanjšati ovire za dostop do finančne podpore za energijsko učinkovitost, bodisi z vzpostavitvijo finančnih instrumentov s komponento nepovratnih sredstev bodisi z omogočanjem kombinacije različnih tokov financiranja, ki zagotavljajo posojila, javna jamstva in podporo v obliki nepovratnih sredstev za isto naložbo v energijsko učinkovitost;

prilagoditi podporo v obliki kombiniranih nepovratnih sredstev za zmanjšanje tveganja in ovir pri dostopu do financiranja na podlagi dejavnikov, kot so raven dohodkov gospodinjstva, vrednost ciljnih sredstev ali obseg naložbe. Podpora v obliki kombiniranih nepovratnih sredstev se lahko na primer poveča za naložbe, namenjene gospodinjstvom z nizkimi dohodki in ranljivim gospodinjstvom, energijsko najmanj učinkovitim stavbam, mikropodjetjem ter malim in srednjim podjetjem, ali za naložbe, namenjene celoviti energijski prenovi energijsko najmanj učinkovitih stavb ali obsežnim programom naložb v energijsko učinkovitost, ki vodijo do znatnih prihrankov energije;

izkoristiti naravo obnovljivih sredstev finančnih instrumentov za energijsko učinkovitost s komponento kombiniranih nepovratnih sredstev. Zagotoviti začetno injekcijo javnega kapitala in organu za financiranje omogočiti, da vračila ponovno vloži v nadaljnje ukrepe za energijsko učinkovitost z nizkimi do ničelnimi dodatnimi stroški za javni proračun, tako da mehanizmu financiranja zagotovi dolgoročno perspektivo;

podpreti razvoj posebnih finančnih orodij za energijsko učinkovitost, pri čemer je treba izkoristiti sodelovanje med trgom podjetij za energetske storitve, finančnimi institucijami in velikimi lastniki sredstev, kot so javni organi, javna podjetja, vključno s ponudniki javnih stanovanj, ter velike nepremičninske družbe;

pregledati obstoječi nacionalni okvir financiranja in omogočiti združevanje nepovratnih sredstev, posojil in javnih jamstev iz različnih tokov financiranja v eno samo naložbo v energijsko učinkovitost. S tem bodo odpravljene obstoječe ovire za financiranje, kot so različna pravila o upravičenosti in plačilih ter omejeno notranje usklajevanje pri izvajanju programov podpore za financiranje energijske učinkovitosti;

čim bolj izkoristiti sredstva in programe proračuna EU za obsežno uporabo finančnih instrumentov. Razmisliti o uporabi Socialnega sklada za podnebje in nacionalnih prihodkov iz sistema EU za trgovanje z emisijami (tako obstoječega ETS1 kot tudi prihodnjega ETS2) za ta namen.

2.3 Priporočilo 4: vzpostavitev instrumentov za pomoč pri razvoju projektov in podpora razvoju „agregatorjev“ projektov energijske učinkovitosti

Ključna ovira za privabljanje zasebnega kapitala v energijsko učinkovitost je pogosto omejena privlačnost nabora naložb. Zaradi razmeroma majhnega obsega in razdrobljenosti naložb v energijsko učinkovitost so te zapletenejše in manj privlačne za zasebne vlagatelje v primerjavi z drugimi naložbami.

Da bi spodbudili nadaljnje naložbe zasebnega kapitala, je bistveno obravnavati povpraševanje po naložbah in izboljšati kakovost nabora naložb v energijsko učinkovitost. Države članice bi morale podpirati uporabo (i) tehnične pomoči za oblikovanje finančnih instrumentov, ki združujejo manjše projekte energijske učinkovitosti in energijske prenove, ter (ii) namenske pomoči pri razvoju projektov za pomoč lastnikom sredstev, lokalnim organom, javnim podjetjem, komercialnim nepremičninam in podjetjem pri oblikovanju obsežnih naložbenih projektov.

Centralizacija podpore za tehnično pomoč ima velik potencial za združevanje naložb v energijsko učinkovitost ter standardizacijo zbiranja specifičnih podatkov o njihovi energijski in finančni uspešnosti. S tem lahko projekti energijske učinkovitosti postanejo privlačnejši za zasebne vlagatelje, hkrati pa se tudi spodbudita refinanciranje in listinjenje na sekundarnem trgu.

Ugled instrumentov za pomoč pri razvoju projektov in tehnično pomoč ima ključno vlogo pri privabljanju zasebnega kapitala, saj zasebnim vlagateljem pomaga, da imajo večje zaupanje v kreditno kakovost naložb v energijsko učinkovitost. Ti instrumenti lahko skupaj s svetovalnimi točkami „vse na enem mestu“ delujejo kot ambasadorji naložb v energijsko učinkovitost na terenu ter obravnavajo temeljne vzroke nizkega povpraševanja po naložbah. Sodelujejo lahko z javnimi organi in lokalnimi podjetji ter zagovarjajo financiranje naložb v energijsko učinkovitost in združevanje različnih tokov financiranja v posamezne naložbe. Lahko tudi pomagajo premagati zaznana naložbena tveganja zasebnih vlagateljev pri sofinanciranju projektov energijske učinkovitosti zaradi zaupanja in ugleda, ki ju zagotavlja instrument za tehnično pomoč, vključen v pripravo projektov. Na nacionalni ravni imajo lahko specializirani subjekti za financiranje energijske učinkovitosti, kot so nacionalni skladi za energijsko učinkovitost ali podobni subjekti, pomembno vlogo pri dvigu bonitetne ocene naložbenih projektov, povečanju zaupanja vlagateljev ter privabljanju čezmejnih in specializiranih vlagateljev.

Ključna vloga instrumentov za tehnično pomoč in pomoč pri razvoju projektov je navedena tudi v členu 30(2) prenovljene direktive o energetski učinkovitosti, ki zahteva, da Komisija državam članicam pomaga pri vzpostavitvi instrumentov za pomoč pri razvoju projektov, s katerimi se lahko povečajo nabor naložb v energijsko učinkovitost ter zaupanje zasebnih vlagateljev in privlačnost naložb v energijsko učinkovitost. Komisija tako podporo zagotavlja prek:

instrumenta za evropsko pomoč, namenjeno področju energije na lokalni ravni (ELENA) ([9]), ki ga v imenu Komisije izvaja EIB in vključuje podporo državam članicam pri **vzpostavljanju njihovih instrumentov za tehnično pomoč na nacionalni in regionalni ravni na podlagi modela instrumenta ELENA**;

podprograma programa LIFE Prehod na čisto energijo, ki zagotavlja tehnično pomoč pri razvoju projektov javnim in zasebnim razvijalcem projektov za krepitev tehničnega, gospodarskega in pravnega strokovnega znanja za zagon trajnostnih obsežnih naborov naložb v energijo;

platforme Kohezija za prehode (C4T) ([10]), ki zagotavlja strokovno podporo državam članicam EU, regijam in lokalnim organom ter jim pomaga pri izvajanju naložb kohezijske politike v okviru cilja politike 2, vključno z naložbami s poudarkom na energijski učinkovitosti. Podporne storitve vključujejo razvoj strategij, izboljšanje spremljanja, vključevanje deležnikov, prepoznavanje možnosti financiranja, podporo pri pripravi razpisov in krepitev zmogljivosti;

platforme fi-compass ([11]), ki zagotavlja tehnično pomoč organom upravljanja ter jim pomaga pri izvajanju študij izvedljivosti, predhodnih ocen, študij primerov in drugega pripravljalnega dela, potrebnega za vzpostavitev finančnih instrumentov;

svetovalnega vozlišča InvestEU ([12]) **in pobud, kot je JASPERS** ([13]), ki zagotavljajo tehnično pomoč (javnim in zasebnim) predlagateljem projektov ter jim pomagajo razvijati projekte prenove, ki so zanimivi za financiranje s strani bank.

Podobno lahko imajo **točke „vse na enem mestu“ za prenovo stanovanj in energijsko učinkovitost v malih in srednjih podjetjih ključno vlogo pri povečanju povpraševanja po naložbah v energijsko učinkovitost**. Zagotavljajo tehnično, upravno in finančno svetovanje posameznikom in podjetjem ter jim pomagajo pri razvoju naložbenih projektov za energijsko učinkovitost, zlasti pri energijskih prenovah. Člen 22(6) prenovljene direktive o energetski učinkovitosti in člen 18(1) prenovljene direktive o energetski učinkovitosti stavb zahtevata, da države članice vzpostavijo točke „vse na enem mestu“ za podporo končnim odjemalcem in končnim uporabnikom, zlasti gospodinjstvom, javnim organom, malim in srednjim podjetjem ter mikropodjetjem pri projektih energijske učinkovitosti in prenove stavb. Da bi Komisija podprla države članice pri tem, izdaja priporočilo s praktičnimi smernicami za vzpostavitev in delovanje točk „vse na enem mestu“ ([14]).

Glede na navedeno so ključni ukrepi za spodbujanje uporabe pomoči pri razvoju projektov za aktiviranje nabora naložb naslednji:

— **vzpostaviti nacionalne instrumente za tehnično pomoč in pomoč pri razvoju projektov ali mobilizirati obstoječe** za podporo razvoju naložb v energijsko učinkovitost, izboljšanje nabora naložb in povečanje zaupanja kapitalskih trgov v energijsko učinkovitost. Države članice lahko v svojih nacionalnih skladih za energijsko učinkovitost ali podobnih subjektih vzpostavijo take instrumente za razvoj obsežnih naložb v energijsko učinkovitost ter finančnih instrumentov in/ali specializiranih finančnih orodij, ki združujejo veliko število manjših naložb v energijsko učinkovitost, na primer za energijske prenove stavb,

— **izkoristiti priporočilo Komisije s praktičnimi smernicami za vzpostavitev in delovanje točk „vse na enem mestu“ – svetovalnih in podpornih storitev za prenovo stanovanj, mikropodjetja ter mala in srednja podjetja**, da se zagotovita stalna podpora in specializirana pomoč državljanom in podjetjem pri razvoju in izvajanju projektov energijske učinkovitosti,

— **čim bolj izkoristiti podporo na ravni EU, na primer prek instrumenta ELENA** ([15]) **in podprograma LIFE CET**, za vzpostavitev nacionalnih instrumentov za tehnično pomoč, podporo pomoči pri razvoju projektov ter razvoj shem financiranja energijske učinkovitosti, ki združujejo več manjših projektov.

([9]) Instrument ELENA zagotavlja nepovratna sredstva za pripravo naložbenih programov za prihranke energije. Zagotavlja do 90 % pripravljalnih stroškov. Nepovratna sredstva običajno znašajo od 1 do 3 milijone EUR in so namenjena podpori ekipi, ki pripravlja naložbo. Podpora vključuje vodenje projektov, študije izvedljivosti, tehnične študije/energetske preglede, pravno podporo na ravni projekta, pripravo razpisnih postopkov, združevanje, prijave za nepovratna sredstva in financiranje ter vse druge pripravljalne dejavnosti.

([10]) Inforegio – Prijavite se za C4T GROUNDWORK – tehnična pomoč za naložbe v okviru kohezijske politike.

([11]) fi-compass |Finančni instrumenti v okviru deljenega upravljanja EU.

([12]) Svetovalno vozlišče InvestEU – Domača stran.

([13]) JASPERS – skupna pomoč za podporo projektom v evropskih regijah.

([14]) Priporočilo Komisije s praktičnimi smernicami o storitvah točk „vse na enem mestu“ za energijsko učinkovitost in energijsko učinkovitost stavb C(2026) 1523.

([15]) Na primer GROWS in BOS4EE, projekta okviru instrumenta ELENA. Glej https://www.eib.org/files/elena/76-project-factsheet-green-revolution-of-wealth-in-salento-grows.pdf in https://www.eib.org/files/elena/135-project-factsheet-bos4ee.pdf.

2.4 **Priporočilo 5: proaktivno sodelovanje v Evropski koaliciji za financiranje energijske učinkovitosti za spodbujanje tesnejšega in učinkovitejšega sodelovanja s finančnimi institucijami**

Omejeno usklajevanje v vrednostni verigi financiranja energijske učinkovitosti med javnimi organi, finančnimi institucijami, podjetji za energetske storitve in ponudniki tehnologij za energijsko učinkovitost je ključna ovira za mobilizacijo zasebnih naložb v energijsko učinkovitost. Komisija je v zadnjih letih podprla različne pobude za premostitev te vrzeli v usklajevanju, tudi v okviru Foruma za naložbe v trajnostno energijo ter programov Obzorje 2020 in LIFE – Prehod na čisto energijo, iz katerih so se financirali nacionalni projekti okroglih miz o financiranju.

Da bi združila ta prizadevanja in zagotovila skupni okvir za sodelovanje, je Evropska komisija ustanovila **Evropsko koalicijo za financiranje energijske učinkovitosti** ([16]). Cilj koalicije je spodbujati ugodno tržno okolje, ki povečuje naložbe v energijsko učinkovitost, mobilizira zasebno financiranje in vključuje finančne institucije. Koalicija se usklajuje s finančnimi institucijami in drugimi udeleženci na trgu, da bi učinkovito uporabila sredstva iz proračuna EU in nacionalnih proračunov, olajšala izvajanje finančnih instrumentov za energijsko učinkovitost ter delovala kot katalizator za mobilizacijo zasebnih naložb. Koalicija je na svoji prvi generalni skupščini 20. maja 2025 sprejela delovni program za leto 2025 ([17]).

Nacionalna vozlišča, ki bodo vzpostavljena v državah članicah, bodo predstavljala operativni del koalicije. Cilje in dejavnosti teh vozlišč bodo določili nacionalni organi. Cilj je ustvariti sinergije med nacionalnimi praksami financiranja ter industrijo energijske učinkovitosti in energetskih storitev, da bi izboljšali prakse financiranja energijske učinkovitosti in privabili zasebne naložbe.

Trenutno se energijska učinkovitost pogosto spregleda kot posebna prednostna naloga in obravnava kot del širšega koncepta trajnostnega financiranja. Priložnost za vlaganje v številne potencialne projekte prihrankov energije se pogosto zamudi zaradi pomanjkanja preglednosti v finančnih institucijah, korporativnem komuniciranju in postopkih skrbnega pregleda. Regulativni okviri, kot je taksonomija EU, so trajnostnost uvrstili med svoje cilje, vendar sektor financiranja in naložb zavirajo majhno povpraševanje, zapletenost projektov in pomanjkanje standardizacije na področju energijske učinkovitosti.

Cilj koalicije je okrepiti sodelovanje s finančnimi institucijami, da bi prednost namenili naložbam v energijsko učinkovitost. Sodelovanje bi moralo biti osredotočeno na odpravo regulativnih in finančnih ovir za spodbujanje zasebnih naložb v energijsko učinkovitost. Prav tako bi moralo spodbujati finančne institucije, da ponudijo prilagojene finančne produkte, kot so hipoteke za energijsko učinkovitost in posojila za prenovo, ki poudarjajo koristi prihrankov energije.

Komercialnim bankam lahko koristi, če prevzamejo pomembnejšo vlogo na trgu energijske učinkovitosti, pri čemer zagotavljajo dostop do široko dostopnih in nediskriminatornih posojilnih produktov na področju energijske učinkovitosti, pri katerih se pri ocenjevanju kreditnega tveganja upošteva potencial prihranka energije. Z izkoriščanjem svojih odnosov z zasebnimi strankami lahko banke razširijo svojo ponudbo na področju energijske učinkovitosti. Nekatere banke so že vzpostavile kreditne linije za energijsko učinkovitost, pogosto s podporo institucij, kot so EIB, EBRD ali nacionalne spodbujevalne banke. Vendar je za ublažitev zaznanih tveganj in znižanje transakcijskih stroškov potrebno večje vključevanje finančnih institucij. To je mogoče doseči z razvojem notranjega strokovnega znanja, oblikovanjem namenskih produktov, pri katerih se upoštevajo koristi prihrankov energije, ter standardizacijo ocen projektov in posojilnih postopkov, da bi bolje ustrezali trgu energijske učinkovitosti.

Javni organi na ravni EU in v več državah članicah zagotavljajo jamstvene instrumente, javno podprte kreditne linije in tehnično pomoč, da bi komercialnim bankam pomagali znižati transakcijske stroške, zmanjšati tveganja pri naložbah v energijsko učinkovitost in podpreti združevanje manjših projektov za financiranje z zelenimi obveznicami.

Glede na navedeno so ključni ukrepi za spodbujanje tesnejšega sodelovanja med nacionalnimi organi in finančnimi institucijami pri financiranju energijske učinkovitosti naslednji:

dejavno sodelovati v Evropski koaliciji za financiranje energijske učinkovitosti in spodbujati nacionalna vozlišča, da opredelijo posebne ukrepe, ki spodbujajo rešitve za financiranje energijske učinkovitosti in strategije za sprostitev zasebnih naložb;

([16]) Evropska koalicija za energijsko učinkovitost je bila ustanovljena s skupno izjavo Komisije in držav članic decembra 2023. Koalicija temelji na rezultatih skupine finančnih institucij za energijsko učinkovitost (EEFIG), ustanovljene leta 2013. Dodatne informacije: https://energy.ec.europa.eu/topics/energy-efficiency/financing/european-energy-efficiency-financing-coalition_en.

([17]) Evropska koalicija za energijsko učinkovitost, področje delovanja in mandat, delovni program za prvo leto dejavnosti. Na voljo na: https://energy.ec.europa.eu/topics/energy-efficiency/financing/european-energy-efficiency-financing-coalition_en.

sodelovati za izboljšanje okvira EU za financiranje energijske učinkovitosti, med drugim z (i) okrepitvijo programov in finančnih instrumentov EU ter nacionalnih programov in finančnih instrumentov za boljšo podporo povečanju zasebnih naložb ter (ii) izboljšanjem finančnega regulativnega okvira za spodbujanje finančnih institucij k naložbam v energijsko učinkovitost;

vzpostaviti partnerstva, ki bodo komercialnim bankam pomagala bolje izkoristiti dodatne finančne koristi naložb v energijsko učinkovitost, kot so prihranki pri stroških energije in povečana vrednost sredstev, kot del ocen kreditnega tveganja. To vključuje zagotavljanje namenske tehnične pomoči finančnim institucijam, ki upravljajo javno podprte finančne instrumente za energijsko učinkovitost;

podpirati in spodbujati finančne institucije k ponujanju strankam prijaznih možnosti financiranja za projekte energijske učinkovitosti z uporabo razpoložljive javne finančne podpore ter zagotavljanjem širokega in nediskriminatornega dostopa do posojilnih produktov na področju energijske učinkovitosti.

2.5 Priporočilo 6: čim boljše izkoriščanje fiskalnih spodbud za mobilizacijo zasebnih naložb v energijsko učinkovitost

Davčni instrumenti na področju podnebja in energije, kot so obveznosti prihranka energije, davki na ogljik in davki na vozila, lahko, če so skrbno zasnovani, podprejo nacionalne strategije financiranja energijske učinkovitosti, povzročijo spremembe v ravnanju ter spodbudijo energetski prehod in naložbe v energijsko učinkovitost.

Davčni sistem in fiskalne spodbude imajo lahko ključno vlogo pri spodbujanju naložb v energijsko učinkovitost z uvedbo fiskalnih nagrad in kazni. Davki in ugodne davčne spodbude se vse pogosteje uporabljajo za podporo zelenemu in energetskemu prehodu, vendar pa je vzpostavitev ravnotežja med njihovo učinkovitostjo in širšimi političnimi posledicami še vedno izziv. Škodljive fiskalne spodbude in davčni ukrepi lahko negativno vplivajo na naložbe v energijsko učinkovitost, na primer z ohranjanjem tehnologij, ki temeljijo na fosilnih gorivih, in energijsko neučinkovitih tehnologij, odvračanjem od zmanjšanja porabe energije ali odpravo dodatnih gospodarskih koristi izboljšav energijske učinkovitosti.

Pogoste davčne spodbude za energijsko učinkovitost vključujejo davčne olajšave (zmanjšanje obdavčljivega dohodka) ali davčne dobropise (zmanjšanje dolgovanih davčnih obveznosti) na dohodek ali davek od dohodkov pravnih oseb za posameznike ali podjetja, ki vlagajo v izboljšave energijske učinkovitosti ali pridobijo energijsko učinkovito tehnologijo. Čeprav so davčne olajšave in davčni dobropisi koristni za podjetniški sektor, so lahko manj privlačni za zasebne državljane, zlasti za državljane z nizkimi dohodki, saj so morda njihove davčne obveznosti prenizke, da bi lahko imeli pomembne koristi od takih davčnih spodbud.

Glede na navedeno so ključni ukrepi za čim boljše izkoriščanje davčnih spodbud za mobilizacijo naložb v energijsko učinkovitost naslednji:

— **povečati uporabo davčnih instrumentov za spodbujanje energetskega prehoda in energijske učinkovitosti** ter izkoristiti nacionalno proračunsko in fiskalno odgovornost za vzpostavitev spodbudnega okolja za naložbe v energijsko učinkovitost,

— **odpraviti fiskalne ukrepe in subvencije, ki odvračajo od naložb v izboljšanje energijske učinkovitosti**, kot so tisti, ki so vezani na uporabo tehnologij, ki temeljijo na fosilnih gorivih, in energijsko neučinkovitih tehnologij ali ki z višjimi davčnimi obremenitvami odvračajo od dodatnih gospodarskih koristi izboljšav energijske učinkovitosti,

— **uvesti pozitivne davčne spodbude in davčne ukrepe za mobilizacijo naložb v energijsko učinkovitost**, zlasti za podporo naložbam v energijsko učinkovitost v podjetniškem sektorju in proizvodni industriji z davčnimi olajšavami in davčnimi dobropisi.

3. IZBOLJŠATI PONUDBO FINANČNIH INSTRUMENTOV ZA ENERGIJSKO UČINKOVITOST, ZMANJŠATI TVEGANJA PRI NALOŽBAH TER IZBOLJŠATI MOŽNOSTI REFINANCIRANJA

Za mobilizacijo zasebnega kapitala za naložbe v energijsko učinkovitost je ključno, da postanejo ponudbe zasebnega financiranja za energijsko učinkovitost privlačnejše za državljane in podjetja. Poleg tega je za povečanje privlačnosti naložb zasebnega kapitala v energijsko učinkovitost ključno obravnavati pretirano razdrobljenost trga in nizko stopnjo standardizacije naložbenih projektov ter izboljšati nabor naložb in združevanje portfeljev, da se povečajo priložnosti za razširljivost in ponovljivost. Organi držav članic imajo lahko ključno vlogo pri spodbujanju trga k razvoju in uvajanju širokega nabora zasebnih finančnih produktov in storitev za financiranje energijske učinkovitosti, s čimer postanejo naložbe v energijsko učinkovitost ekonomsko privlačnejše in manj obremenjujoče za državljane in podjetja. Z izjemo lastnih sredstev/prihrankov se lahko energijska učinkovitost financira z zasebnim kapitalom bodisi s kreditnimi pogodbami – zavarovanimi ali nezavarovanimi posojili – bodisi s pogodbami o storitvah in financiranjem s strani tretjih oseb, zlasti s storitvami energijske učinkovitosti in zakupom energetske opreme.

Za čim večjo mobilizacijo zasebnega financiranja na področju energijske učinkovitosti je treba tudi povečati priložnosti za finančne institucije in tretje vlagatelje za vlaganje kapitalskih virov v energijsko učinkovitost ter omogočiti državljanom in podjetjem izpolnjevanje potrebnih bonitetnih zahtev za dostop do zasebnega financiranja za financiranje njihovih projektov. To je mogoče doseči z zmanjšanjem tveganja, povezanega z naložbami v energijsko učinkovitost, povečanjem kreditne sposobnosti državljanov in podjetij ter izboljšanjem pogojev refinanciranja za vlagatelje v energijsko učinkovitost. Spodnje poglavje se nanaša na priporočila 7 do 12 glavnega besedila.

3.1 **Priporočilo 7: spodbujanje razvoja in uvajanja namenskih posojilnih produktov na področju energijske učinkovitosti ter zasebnega financiranja prek kreditnih pogodb**

Za povečanje mobilizacije zasebnega kapitala pri naložbah v energijsko učinkovitost je bistveno, da organi držav članic podprejo finančne institucije pri razvoju trga in spodbujanju uvajanja namenskih posojilnih produktov na področju energijske učinkovitosti. Člen 30(3) prenovljene direktive o energetski učinkovitosti od **držav članic zahteva, da sprejmejo ukrepe, s katerimi promovirajo posojilne produkte na področju energijske učinkovitosti, kot so zelene hipoteke in zelena posojila, ter zagotovijo, da je ponudba teh produktov s strani finančnih institucij široka in nediskriminatorna ter da so dostopni in razpoznavni za odjemalce** ([18]).

Posojilni produkti na področju energijske učinkovitosti so posojila, ki krijejo vnaprejšnje naložbene stroške ukrepov za energijsko učinkovitost in pomagajo pri premostitvi ovire omejenih finančnih virov. Ti produkti vključujejo standardna posojila za ukrepe za energijsko učinkovitost, hipoteke za energijsko učinkovitost, zelene potrošniške kredite in posojila za prenovo. Lahko se kombinirajo z javnimi spodbudami za sofinanciranje naložb, znižanje obrestnih mer in zvišanje bonitetne ocene posojilojemalcev.

Posojila za energijsko učinkovitost se lahko zagotovijo prek (1) kreditnih linij, ki jih ponujajo banke ali druge finančne institucije za financiranje ukrepov za energijsko učinkovitost, in (2) namenskih skladov s posebno nalogo vlaganja v ukrepe za energijsko učinkovitost, ki se pogosto osredotočajo na določene sektorje, npr. stavbe ali industrijo. Več komercialnih bank v EU ponuja zelene potrošniške kredite in zelene hipoteke ter ima strategije in cilje za izbrane portfelje zelenih posojil. Vendar po podatkih Evropskega bančnega organa zelena posojila trenutno predstavljajo le majhen delež skupnih bilanc stanja kreditnih institucij, in sicer v povprečju 4,5 % vseh posojil ([19]). Delež zelenih posojil je nekoliko večji v portfeljih gospodinjstev (11 %) ter manjši v segmentih malih in srednjih podjetij in nefinančnih družb ([20]) (približno 2 %). Kreditne institucije uporabljajo več možnosti za opredelitev zelenih posojil, vključno z notranjimi standardi, taksonomijo EU, načeli združenja Loan Market Association za zelena posojila ter oznako za hipoteke za energijsko učinkovitost, ki je bila razvita v okviru pobude za hipoteke za energijsko učinkovitost ([21]).

Države članice EU bi morale opredeliti ter **uporabiti dobre prakse in pridobljene izkušnje** iz shem financiranja energijske učinkovitosti, namenjenih stavbam, ter jih razširiti. Najuspešnejši programi v EU ([22]) so temeljili na obstoječih hipotekarnih shemah, ki so jih kombinirali z močnimi davčnimi spodbudami ali nepovratnimi sredstvi za nadgradnje energijske učinkovitosti. Te sheme so dostopne lastnikom stavb, ki že načrtujejo naložbe, in zagotavljajo, da njihova naložbena odločitev vključuje izboljšave energijske učinkovitosti.

Glede na navedeno so ključni ukrepi za spodbujanje uvajanja posojil za energijsko učinkovitost naslednji:

— **podpirati finančne institucije pri razvoju posojilnih produktov na področju energijske učinkovitosti in povečati namensko zasebno financiranje za energijsko učinkovitost.** To je mogoče doseči z izkoriščanjem organizacijskih struktur za zagotavljanje dodatnih storitev, npr. svetovalnih in pomožnih storitev za podporo zahtevam in priložnostim, povezanim z zelenimi posojili za energijsko učinkovitost ([23]). Poleg tega bi bilo treba finančnim institucijam zagotoviti podporo pri razširitvi obsega njihovih posojilnih produktov, npr. z orodji za zmanjševanje tveganja, kot so jamstva za posojilo, podpora pri razvoju projektov in kampanje ozaveščanja/obveščanja,

([18]) Za dodatne informacije o zahtevah iz člena 30(3) direktive o energetski učinkovitosti glej Priporočilo Komisije z dne 12. decembra 2023 (C/2023/1553).

([19]) Poročilo EBA, *In response to the call for advice from the EC on Green loans and mortgages* (V odgovor na poziv Evropske komisije za svetovanje o zelenih posojilih in hipotekah) (december 2023). Za več informacij glej poročilo Evropskega bančnega organa: https://www.eba.europa.eu/sites/default/files/2023-12/e7bcc22e-7fc2-4ca9-b50d-b6e922f99513/EBA%20report%20on%20green%20loans%20and%20mortgages_0.pdf.

([20]) Nefinančna družba.

([21]) https://energyefficientmortgages.eu/ Projekti, financirani iz programov Obzorje 2020 in LIFE CET.

([22]) EEFIG (2021), *The evolution of financing practices for energy efficiency in buildings, SME's and in industry* (Razvoj praks financiranja za energijsko učinkovitost stavb, MSP in industrije).

([23]) Primeri zelenih posojil iz Belgije, Estonije, Nemčije in Grčije so na voljo v poročilu Evropskega bančnega organa (december 2023).

— **vzpostaviti mehanizme za javna zelena posojila ali okrepiti obstoječe.** Javne institucije ponujajo javna zelena posojila gospodinjstvom, podjetjem in najemnikom (ali jih posredno sponzorirajo) za kritje vnaprejšnjih stroškov ukrepov za energijsko učinkovitost. Običajno so to „ugodna posojila“, tj. imajo ugodne, nižje ali celo ničelne obrestne mere ali daljša obdobja odplačila. Javna zelena posojila lahko zagotavljajo nacionalni skladi za energijsko učinkovitost ali podobni subjekti, ki spodbujajo kapitalske naložbe v energijsko učinkovitost,

— **zagotoviti strankam prijazne rešitve financiranja in posojil za energijsko učinkovitost s prenosom in dopolnitvijo določb člena 30 prenovljene direktive o energetski učinkovitosti v nacionalni zakonodajni okvir.** Finančne institucije bi morale oceniti interes svojih strank za izboljšanje energijske učinkovitosti njihovih sredstev in/ali za nakup opreme za energijsko učinkovitost, da bi jim lahko ponudile namenske posojilne produkte na področju energijske učinkovitosti, ki ustrezajo njihovim interesom. Finančne institucije se spodbuja, naj svojim strankam poleg informacij o pričakovanih prihrankih pri računu za energijo zagotovijo tudi informacije o produktih na področju energijske učinkovitosti in številnih koristih energijske prenove,

— **omogočiti združenjem solastnikov, da skupaj najemajo posojila za financiranje naložb v energijsko učinkovitost, in poenostaviti prakse upravljanja solastništva v večstanovanjskih stavbah** za spodbujanje naložb v energijsko učinkovitost. To je mogoče doseči na primer z (i) odpravo pravila o soglasju pri sklepanju posojil za energijsko prenovo ali s (ii) sodelovanjem z družbami za upravljanje nepremičnin za spodbujanje izboljšav energijske učinkovitosti in pogodbenega zagotavljanja prihranka energije za solastnike ([24]),

— **zagotoviti tehnično pomoč in svetovanje finančnim institucijam** za razvoj notranjih enot za razvoj projektov, vzpostavitev podpore s točkami „vse na enem mestu“ za stranke, izvajanje energetskih pregledov za stranke (mala in srednja podjetja, stanovanjski sektor), krepitev zmogljivosti uradnikov za kredite pri razvoju prodajne mreže za produkte za energijsko učinkovitost.

3.2 Priporočilo 8: omogočanje potrebnega regulativnega okvira in podpora inovativnim shemam financiranja, kot sta financiranje prek davkov in financiranje prek računov

Sheme financiranja, vezane na nepremičnine, kot sta financiranje prek davkov in prek računov, ponujajo številne prednosti pri spodbujanju naložb v energijsko učinkovitost in privabljanju zasebnega kapitala. Njihova prednost je dvojna: uporabljajo alternativne načine odplačevanja, kot so računi za energijo in davki na nepremičnine, da bi se zmanjšali transakcijski stroški, povezani s posojili za izboljšanje energijske učinkovitosti, ter ločujejo financiranje od lastništva, s čimer obravnavajo izziv dolgoročnih donosov naložb.

Ta pristop lahko pomaga premagati oviro omejenih finančnih virov, zlasti za gospodinjstva ter mala in srednja podjetja z nizkimi dohodki, saj obravnava vprašanja omejenih kratkoročnih finančnih donosov in podaljšanih obdobij odplačila za izboljšave energijske učinkovitosti. Čeprav so bile v državah članicah EU razvite nekatere pilotne sheme financiranja prek davkov in prek računov, pogosto nimajo ustreznega regulativnega okvira. **Člen 30(3) prenovljene direktive o energetski učinkovitosti od držav članic zahteva, da sprejmejo ukrepe za omogočanje lažjega izvajanja shem financiranja prek računov** ([25]) **in financiranja prek davkov v svojih nacionalnih okvirih**.

Sheme financiranja prek računov lahko ponudijo privlačne pogoje, kot so nizke obrestne mere in dolga obdobja zapadlosti, ter so lahko široko dostopne, če se vzpostavijo zanesljivi ukrepi za analizo in zmanjšanje tveganja ([26]). Za omogočanje in izvajanje teh shem lahko nacionalni organi uporabijo časovni načrt za uvedbo shem financiranja prek računov, ki je bil pripravljen v okviru projekta RenOnBill ([27]).

([24]) Glej na primer: Syndicat National des Propriétaires et Copropriétaires (nacionalna zveza lastnikov in solastnikov) in Engie Electrabel „La copropriété, ses travaux et leur financement“.

([25]) Financiranje prek računov je način financiranja prenov stavb za povečanje energijske učinkovitosti, pri katerem se račun za komunalne storitve uporablja kot sredstvo za odplačilo. Sheme financiranja prek računov uporabljajo obstoječe plačilne sisteme gospodarskih javnih služb za znižanje transakcijskih stroškov in zmanjšanje tveganja morebitnega neodplačevanja posojila.

([26]) Strukture shem financiranja prek računov so predstavljene v priporočilu Komisije z dne 12. decembra 2023 (C/2023/1553).

([27]) Evropski načrt prenove stavb s financiranjem prek računov (2022), projekt RenOnBill v okviru programa Obzorje 2020, Projekt RenOnBill (2019–2022) je združil svetovalna podjetja, gospodarske javne službe za energetske storitve in finančne institucije, da bi preizkusili sheme financiranja prek računov v Nemčiji, Italiji, Španiji in Litvi z namenom razširitve njihove uporabe po vsej Evropi. Več informacij o načrtu RenOnBill je na voljo na: https://renonbill.eu/knowledge-sharing/european-on-bill-building-renovation-roadmap?briefings=on&brochures=on&factsheets=on&infographics=on&language=any&reports=on&scientificpapers=on&tools=on&page=1.

Glede na navedeno so ključni ukrepi za financiranje prek računov naslednji:

— **oceniti, ali nacionalni okvir omogoča razvoj shem financiranja prek računov**. Ključni elementi, ki jih je treba upoštevati, so: ustrezen zakonodajni okvir, ki gospodarskim javnim službam omogoča, da delujejo kot posojilodajalci; pravilno in obsežno izvajanje pravil EU o individualnem merjenju in točnosti porabe energije posameznih enot; določbe, ki ščitijo vlagatelje pred neodplačevanjem posojila, hkrati pa ohranjajo varstvo potrošnikov; možnost, da gospodarske javne službe in finančne institucije uporabljajo evidence plačil računov za oceno profila tveganja končnih uporabnikov, ter zakonodaja, ki ureja razmerja med lastniki in najemniki ter podpira pravično porazdelitev naložbenih stroškov in odplačil posojil,

— **določiti pravice gospodarskih javnih služb za energetske storitve do zagotavljanja financiranja za energijsko učinkovitost**. Za sheme, pri katerih financiranje zagotavljajo gospodarske javne službe, bodo morale države članice EU morda spremeniti zakonodajo o dajalcih kredita, da potrdijo, da imajo gospodarske javne službe pravno pravico do zagotavljanja kreditov za prenove. Rešitve financiranja prek računov zahtevajo, da gospodarske javne službe zagotovijo kapital za financiranje del na področju energijske učinkovitosti, odjemalec pa posojilo odplačuje z rednimi plačili na obstoječih računih za komunalne storitve,

— **zagotoviti zadosten denarni tok pri izvajalskih subjektih (npr. gospodarskih javnih službah, podjetjih za energetske storitve), da se doseže obseg, in/ali vzpostaviti nacionalne ali lokalne jamstvene in podporne sklade.** Nacionalni sklad za energijsko učinkovitost bi lahko na primer odkupil terjatve iz sheme financiranja prek računov in zagotovil zmanjšanje tveganja, da bi zagotovil finančno podporo pilotnim shemam (npr. prek jamstev za posojila). **Javni jamstveni skladi in kreditne linije** lahko olajšajo izvajanje shem financiranja prek računov s strani gospodarskih javnih služb in finančnih institucij. Taka jamstva bi se lahko aktivirala, če lastnik stanovanja ne bi odplačeval posojila, s čimer bi se zmanjšalo naložbeno tveganje, ki ga zaznavajo posojilodajalci. Namenske kreditne linije za podporo financiranju prek računov bi se lahko uvedle kot del javnega financiranja za energijsko učinkovitost, kot so nacionalni skladi za energijsko učinkovitost. Javna proračunska podpora za uporabo shem financiranja prek računov bi lahko bila v obliki delnega ali popolnega kritja odplačil obresti končnih uporabnikov kot dela njihovih računov za energijo, kar bi jim omogočilo, da v celoti izkoristijo denarne koristi prihrankov energije. Lahko pa je v obliki sofinanciranja za zmanjšanje skupnih stroškov naložb za posebne zahtevne projekte (celovite prenove, energijsko najmanj učinkovite stavbe, ranljiva gospodinjstva).

S shemami financiranja prek davkov se gospodinjstvom ali podjetjem zagotovi dolžniško financiranje za kritje stroškov prenov stanovanjskih ali poslovnih stavb, nakup energijsko učinkovitih naprav ali opreme ali drugih izboljšav energetskih procesov, pri čemer se specifični davki in/ali druga plačila, povezana z nepremičnino, uporabljajo **kot sredstvo za odplačilo**. Sheme financiranja prek davkov vključujejo mehanizme, ki omogočajo prenos dolga s prejšnjih lastnikov nepremičnin na naslednje, ne da bi ga bilo treba nujno poravnati. S tem se vzpostavlja preprost mehanizem za prenos dolga, da se odpravi odvračilni dejavnik za lastnike nepremičnin, da vlagajo v ukrepe za energijsko učinkovitost z dolgim obdobjem odplačila. Sheme financiranja prek davkov lastnikom nepremičnin omogočajo izvedbo izboljšav brez visokih zneskov vnaprejšnjega gotovinskega plačila (v nekaterih primerih gre za 100-odstotno vnaprejšnje financiranje) in povračilo stroškov v obdobju 10 ali 20 let prek davkov na nepremičnine ali drugih fiskalnih dajatev, povezanih s stavbami. Zagotavljajo jih lahko javni viri, kot so občinske uprave, ali zasebni skladi.

Primeri shem financiranja prek davkov vključujejo projekt EuroPACE v Španiji ([28]) in projekt FITHOME ([29]), ki je nadgradil pristop EuroPACE na Nizozemskem v sodelovanju z lokalnimi organi in finančnimi institucijami.

Glede na navedeno so ključni ukrepi na področju financiranja prek davkov naslednji:

— **oceniti, ali nacionalni okvir omogoča razvoj shem financiranja prek davkov**. To vključuje analizo davčnih sistemov in ugotavljanje potrebe po regulativnih reformah davkov na nepremičnine in drugih povezanih dajatev na stavbe, da se omogočijo sheme financiranja prek davkov. Vključuje tudi zagotavljanje, da lahko lokalni javni organi izterjajo vračila in jih prenesejo na zasebne vlagatelje, ne da bi jih vključili v svoj lokalni občinski proračun. Obstoj davkov na nepremičnine ali podobnih fiskalnih dajatev na stavbe je pogoj za izvajanje financiranja prek davkov,

([28]) Projekt EuroPACE programa Obzorje 2020, https://cordis.europa.eu/article/id/422271-a-home-based-financing-model-to-boost-investments-in-sustainable-renovation.

([29]) Pri projektu FITHOME je bil izdelan program financiranja prek davkov, namenjen naložbam v energijsko učinkovitost stanovanjskih nepremičnin na Nizozemskem. Pobudo vodi nizozemsko podjetje De Woonpas v sodelovanju z nizozemskimi občinami. Program financiranja, ki temelji na davkih, se izvaja predvsem prek dveh subjektov za posebne namene, SVGVR (fundacija Verzamelgelden) in SWGVR (fundacija Waarborg). Banka nizozemskih občin (BNG) posoja denar SVGVR, ki v imenu občine krije stroške del. Lastnikom stanovanj se nato v obdobju 30 let zaračunava „davek na izboljšanje“, tj. mesečni davek na povečano vrednost nepremičnine, ki je izračunan tako, da je odplačilo dolga za lastnike stanovanj dostopno. SVGVR prejema plačila davka, medtem ko SWGVR deluje kot porok in uporablja majhen odstotek mesečnega davka za kritje finančnih tveganj za občine v primeru težav z odplačili lastnikov stanovanj. Postopek je povezan z nizozemskim katastrskim sistemom „Kadaster“ za spremljanje pobiranja davka na izboljšanje. Za več informacij glej: Projekt FITHOME v okviru programa Obzorje 2020 (https://cordis.europa.eu/project/id/892214).

— **vzpostaviti postopke za zagotovitev odplačil prek davkov na nepremičnine in prenosa dolga skupaj z lastništvom.** Za izvajanje shem financiranja prek davkov so potrebni učinkoviti izvršilni postopki v primerih, ko davki ostanejo neplačani, ali v primerih prednostnih zahtevkov za odplačilo drugih dolgov pred financiranjem prek davkov. Občine imajo ključno vlogo pri prenosu vračil med gospodinjstvi in vlagatelji ter bi morale imeti možnost, da teh dejavnosti ne vključijo v občinski proračun,

— **vključiti potrebne deležnike na podlagi izkušenj iz uspešnih evropskih projektov.** V financiranje prek davkov je vključenih več deležnikov, vključno z nacionalno in lokalno vlado, finančnimi institucijami, inštalaterji in lastniki stanovanj. Financiranje energijskih prenov prek davkov se lahko zagotovi s posojili finančnih institucij, pri čemer se izboljšave energijske učinkovitosti izvedejo prek posebnih izvajalcev, stroški pa se povrnejo z davki na nepremičnine ali drugimi fiskalnimi dajatvami.

3.3 Priporočilo 9: odprava ovir in povečanje financiranja energijske učinkovitosti prek sporazumov o storitvah ter spodbujanje razvoja trga energetskih storitev

Trg energetskih storitev, zlasti prek pogodbenega zagotavljanja prihranka energije, je ključen ekosistem za sprostitev zasebnega financiranja za energijsko učinkovitost in spodbujanje poslovnega modela vlaganja v energijsko učinkovitost. Trg podjetij za energetske storitve se pri financiranju naložb v energijsko učinkovitost opira na pogodbe o storitvah in zakupu, kar omogoča prenos stroškov naložb iz naložb v osnovna sredstva v odhodke iz poslovanja ter daje prednost zagotavljanju stalne energijske učinkovitosti skozi čas.

Za spodbujanje rasti pogodbenega zagotavljanja prihranka energije in trga podjetij za energetske storitve je pomembno izvajati obsežne programe energijske učinkovitosti, s katerimi se lahko standardizira in združi nabor naložb, zlasti za javne in poslovne stavbe ter mala in srednja podjetja. V industriji ter sektorju malih in srednjih podjetij lahko podjetja za energetske storitve ([30]) izvajajo kompleksne energetske projekte z zagotavljanjem tehničnega strokovnega znanja in financiranja na področjih, ki niso osnovna dejavnost določene industrije (npr. izraba in ponovna uporaba odpadne toplote).

Pogodbeno zagotavljanje prihranka energije se uporablja, kadar se nasprotna stranka (npr. podjetje za energetske storitve) zaveže namestiti potrebno opremo in jamči za določeno raven prihranka energije. Pogodbeno zagotavljanje prihranka energije določa vnaprej dogovorjene pogoje in razdelitev tekočih plačil, ki naj bi bila nižja od finančnih prihrankov, doseženih s prihranki energije v okviru projekta. Pogodbeno zagotavljanje prihranka energije stranki ponuja pogodbo na ključ „vse na enem mestu“, pri kateri ima v celotnem trajanju pogodbe le eno nasprotno stranko. Ponudniki pogodbenega zagotavljanja prihranka energije prav tako obvladujejo tveganja v zvezi z uspešnostjo in jamčijo za prihranke. Vendar pogodbeno zagotavljanje prihranka energije vključuje višje transakcijske stroške, visoke kapitalske zahteve za zagotovitev neprekinjenega poslovanja, saj se podjetja za energetske storitve refinancirajo z dolgoročnimi obroki majhne vrednosti, ter pomanjkanje standardiziranega okvira in predlog za spremljanje in preverjanje prihrankov. Ker ni namenskih jamstvenih shem ali drugih oblik javne proračunske podpore, ti izzivi pogosto privedejo do tega, da se izvajajo samo stroškovno optimalni ukrepi za energijsko učinkovitost, osredotočeni na kratke dobe odplačila, saj ponudniki pogodbenega zagotavljanja prihranka energije niso pripravljeni prevzeti dolgoročnega tveganja.

Pogodbeno zagotavljanje prihranka energije je zlasti primerno za izvajanje izboljšav energijske učinkovitosti v javnem sektorju, kjer celovito strokovno znanje in zajamčena uspešnost, ki ju zagotavljajo ponudniki storitev, zagotavljata učinkovitost naložb. Tehnično tveganje za doseganje prihrankov energije prevzame ponudnik storitev v celotnem trajanju pogodbe. Financiranje s strani tretjih oseb z odplačilom vnaprejšnjih stroškov naložbe s prihranki stroškov energije omogoča izvedbo projektov tudi v primeru nezadostnih javnih sredstev, možnost zunajbilančne obravnave pogodbenega zagotavljanja prihranka energije pa omogoča, da javni računi ostanejo uravnoteženi. Javnim naročnikom se priporoča, da pri naročanju storitev s pomembno energijsko vsebino (npr. oskrba z ogrevanjem) ocenijo izvedljivost sklenitve dolgoročnih pogodb o energijski učinkovitosti, ki zagotavljajo dolgoročne prihranke energije. Za olajšanje uporabe pogodbenega zagotavljanja prihranka energije pri naložbah javnega in zasebnega sektorja ter odpravo upravnih ovir bi morale države članice zagotoviti standardne vzorčne pogodbe, ki bodo za javni sektor morale biti skladne z Eurostatovim vodnikom o zunajbilančni obravnavi pogodbenega zagotavljanja prihranka energije v javnem računovodstvu.

Zasebni viri za izboljšave energijske učinkovitosti lahko izhajajo iz lastnih sredstev podjetij za energetske storitve ali iz **financiranja s strani tretjih oseb**, ki vključuje kreditne institucije ali druge zasebne vlagatelje, pogosto v obliki dolžniškega financiranja. Pri prvi možnosti si podjetja za energetske storitve izposodijo finančna sredstva, potrebna za izvedbo projekta. Pri drugi možnosti uporabnik/odjemalec energije najame posojilo pri finančni instituciji, pri čemer je posojilo zavarovano s sporazumom o jamstvu za prihranek energije, ki ga zagotovi podjetje za energetske storitve. Jamstvo za prihranek energije zmanjšuje zaznavanje tveganja s strani banke, saj dokazuje, da bo projekt ustvaril pozitiven denarni tok, tj. da bodo doseženi prihranki zagotovo pokrili odplačilo dolga, kar pozitivno vpliva na dogovorjene obrestne mere.

([30]) Evropska komisija, JRC (2017), *Energy Service Companies in the EU* (Podjetja za energetske storitve v EU). Dokument vsebuje pregled vrst podjetij za energetske storitve in primere iz držav članic.

Medtem ko sta uporaba pogodbenega zagotavljanja prihranka energije in trg za podjetja za energetske storitve prisotna in delujeta za poslovne in javne stavbe, obstaja potencial za povečanje obsega v industriji, zlasti za mala in srednja podjetja ter njihove proizvodne procese, in za prenovo zasebnih stanovanjskih stavb. Da bi podprli podjetja za energetske storitve pri prodoru na te trge, je ključno zmanjšati tveganja in negotovost glede zmožnosti strank za odplačilo vnaprejšnjega financiranja ter zaščititi podjetja za energetske storitve pred neizpolnitvijo obveznosti strank, pri čemer so lahko v pomoč javni jamstveni skladi, posebej namenjeni financiranju pogodbenega zagotavljanja prihranka energije in podjetij za energetske storitve. Hkrati obstoječe ovire za razširitev trga podjetij za energetske storitve in zasebnega financiranja niso povezane le s profilom tveganja potencialnih strank, temveč tudi z lastno kapitalsko likvidnostjo podjetij za energetske storitve in njihovo zmožnostjo povečanja sposobnosti prevzemanja tveganj ter s tem sklepanja novih poslov. Zato je ključna pot za razširitev dejavnosti podjetij za energetske storitve uvedba mehanizmov refinanciranja, kot so skladi za faktoring in posebni finančni instrumenti za energijsko učinkovitost, ki odkupujejo terjatve podjetij za energetske storitve za listinjenje na sekundarnem trgu.

Projekt FinEERGo-Dom ([31]) je prepričljiv primer, kako je mogoče izkoristiti pogodbeno zagotavljanje prihranka energije in dejavnosti podjetij za energetske storitve.

Glede na navedeno so ključni ukrepi za povečanje trga storitev energijske učinkovitosti in financiranja podjetij za energetske storitve naslednji:

— **uporabiti javno proračunsko podporo EU in nacionalno javno proračunsko podporo za razvoj trga podjetij za energetske storitve z omogočanjem financiranja podjetij za energetske storitve in subjektov za posebne namene za energijsko učinkovitost**. Uvesti jamstvene sklade za pogodbeno zagotavljanje prihranka energije, instrumente za refinanciranje podjetij za energetske storitve in sheme faktoringa z namenom podpore zmogljivosti podjetij za energetske storitve za prevzemanje tveganj, zmanjšanja tveganja njihovih obstoječih dejavnosti ter povečanja njihovega finančnega potenciala in prodora na trg,

— **spodbujati vlogo podjetij za energetske storitve in novih načinov sklepanja pogodb, kot sta „energija kot storitev“ in pogodbeno zagotavljanje prihranka energije, kot steber nacionalne politike energijske učinkovitosti.** Ti poslovni modeli imajo velik potencial za obravnavanje vnaprejšnjih naložbenih stroškov za ukrepe energijske učinkovitosti in tehnologije čiste elektrifikacije,

— **spodbujati posodobitev zakonodajnih okvirov in javnih razpisov, da bi izrecno priznali in omogočili financiranje podjetij za energetske storitve in pogodbeno zagotavljanje prihranka energije.** Priznati „energijo kot storitev“ in pogodbeno zagotavljanje prihranka energije kot ključni poslovni model za privabljanje zasebne udeležbe na trgu, da se prihranki energije monetizirajo kot tržno blago,

— **vzpostaviti partnerstva med ponudniki tehnologije, distributerji energije, podjetji za energetske storitve in finančnimi institucijami** za spodbujanje trajnostnih in učinkovitih energetskih rešitev, mehanizmov za prilagajanje odjema in prožnosti energetskega sistema. Taka sodelovanja lahko privedejo do celovitih ponudb, ki združujejo energijsko učinkovite tehnologije, kot so toplotne črpalke, z distribucijskimi omrežji in storitvami,

— **podpreti uvedbo napredne merilne infrastrukture,** vključno s pametnimi omrežji in energetskimi omrežji, ki lahko samodejno spremlja pretoke energije in se prilagaja spremembam v oskrbi z energijo in povpraševanju po njej. Združevanje pametnih števcev s pametnimi omrežji lahko odjemalcem in dobaviteljem zagotovi informacije o porabi energije v realnem času.

3.4 Priporočilo 10: uporaba javnih jamstev in drugih orodij za zmanjševanje tveganja, da bi povečali dostop do zasebnega financiranja za energijsko učinkovitost

V tržnih segmentih, kot so gospodinjstva z nizkimi dohodki ter mala in srednja podjetja, razvoj naložb v energijsko učinkovitost pogosto ovirajo visoka tveganja in otežen dostop do financiranja. Vendar lahko zasebno financiranje, podprto z javnimi jamstvi ali posojili, zagotovi učinkovit kanal za usmerjanje v te segmente. Z instrumenti in orodji za zmanjševanje tveganja, kot so javna jamstva, trajnostna uporaba nepovratnih sredstev in subvencij ter standardizacija, se lahko zmanjša tveganje neplačila in izboljša zaupanje v naložbe v energijsko učinkovitost.

([31]) S projektom FinEERGo-Dom je bil prilagojen in uveden inovativni latvijski model instrumenta za energijsko učinkovitost stavb (LABEEF) na Poljskem, v Avstriji, Romuniji, na Slovaškem in v Bolgariji. Projekt je omogočil obsežne celovite prenove v stavbnem sektorju z uporabo modela pogodbenega zagotavljanja prihranka energije, ki je zagotavljal prihranke in izkoriščal zmogljivosti podjetij za energetske storitve. Inovativni finančni model je vključeval sprejetje pristopa pogodbenega zagotavljanja prihranka energije, s katerim je bila odpravljena potreba po vnaprejšnjem vlaganju kapitala s strani lastnikov stavb, zaradi česar so projekti prenove postali finančno izvedljivi in se je izboljšala likvidnost podjetij za energetske storitve. Za več informacij glej: https://fineergodom.eu.

Javna jamstva lahko spodbudijo naložbe v energijsko učinkovitost, saj zmanjšujejo tveganje projektov za posojilodajalce in vlagatelje. Povečajo lahko kreditno sposobnost lastnikov stanovanj in podjetij, dopolnjujejo nacionalne programe ter olajšajo dostop do zasebnega sofinanciranja. Javna jamstva lahko tudi delno ali v celoti krijejo stroške naložb v primeru, da pričakovani prihranki energije niso doseženi, v primeru težav pri izvajanju ali v primeru neplačila posojilojemalca. Poleg tega lahko podpirajo nizke do ničelne obrestne mere za posojila za energijsko učinkovitost ter združevanje in standardizacijo manjših projektov, kar olajšuje refinanciranje, listinjenje in udeležbo na sekundarnem trgu. Podpirajo lahko tudi uvajanje inovativnih shem financiranja za energijsko učinkovitost, ki lahko lažje pritegnejo udeležbo zasebnega kapitala, na primer z udeležbo podjetij za energetske storitve, financiranjem prek davkov in financiranjem prek računov. Za inovativne rešitve financiranja so pogosto potrebna javna jamstva, ne le za zmanjšanje naložbenih tveganj, temveč tudi za povečanje zaupanja posameznikov in zasebnih podjetij v bolj inovativne pristope za podporo uvajanju energijske učinkovitosti.

Omogočitveni dejavniki transakcij, kot sta podpora za **tehnično pomoč** in **drugi agregatorji projektov energijske učinkovitosti**, so prav tako ključna orodja za zmanjševanje tveganj. Instrumenti za tehnično pomoč in agregatorji projektov s podpiranjem razvoja nabora projektov energijske učinkovitosti s standardiziranim ocenjevanjem, praksami in postopki oblikujejo tržne prakse in ustvarjajo zaupanje zasebnih vlagateljev. Orodja za zmanjševanje tveganj in omogočitveni dejavniki transakcij se štejejo za posebno pomembne na nastajajočih trgih zaradi visokih zaznanih tveganj, pomanjkanja poznavanja v finančnih institucijah in pomanjkanja razvojnih zmogljivosti v sektorju energijske učinkovitosti. Poleg tega je jasno tržno sporočilo nacionalnih vlad o prednostnih naložbah v energijsko učinkovitost še eno močno orodje za zmanjševanje tveganj, ki zagotavlja dolgoročno perspektivo in gradi zaupanje med zasebnimi in institucionalnimi vlagatelji.

Glede na navedeno so ključni ukrepi za podporo razvoju instrumentov za zmanjševanje tveganja in javnih jamstvenih shem za energijsko učinkovitost naslednji:

— **vzpostaviti dolgoročne javne jamstvene sheme za posojila in storitve na področju energijske učinkovitosti**. Take sheme bi bilo treba vzpostaviti kot namenske kreditne linije in sklade v nacionalnih organizacijah, odgovornih za kapitalske naložbe, vključno z nacionalnimi spodbujevalnimi bankami in nacionalnimi skladi za energijsko učinkovitost, kjer ti obstajajo. Javna jamstva se lahko uporabijo kot dopolnitev nacionalnih programov in javnih spodbud za energijsko učinkovitost, da se poveča dostop do zasebnega kapitala ali spodbudijo posojila komercialnih bank,

— **opredeliti tveganja in težave, značilne za posamezne države, pri dostopu udeležencev na trgu do financiranja**, kot so gospodinjstva z nizkimi dohodki ter mala in srednja podjetja. Politike energijske učinkovitosti, ki so posebej usmerjene v na primer gospodinjstva z nizkimi dohodki, imajo pozitivne socialne učinke in lahko prinesejo številne koristi. Vključujejo energetske preglede v kombinaciji s finančnimi instrumenti, ki obsegajo posojila in nepovratna sredstva za prenovo stavb, ali namenske kampanje ozaveščanja, ki temeljijo na boljšem razumevanju priložnosti za energijsko učinkovitost ter njihovih stroškov in koristi,

— **uporabiti javna jamstva za podporo razvoju inovativnih finančnih shem za energijsko učinkovitost, vključno z možnostmi financiranja prek energijske učinkovitosti kot storitve.** Z jamstvi za energijsko učinkovitost se lahko na primer privabi več podjetij za energetske storitve, poveča njihova tržna rast, jim omogoči vstop na nove trge in podpre zagon trga energetskih storitev v stanovanjskem sektorju.

3.5 Priporočilo 11: spodbujanje možnosti refinanciranja in podpora razvoju sekundarnega trga za energijsko učinkovitost

Z olajšanjem razvoja sekundarnega trga za energijsko učinkovitost, na primer z zelenimi obveznicami ([32]), se lahko poveča število projektov energijske učinkovitosti in znatno izboljša razpoložljivost kapitala za zasebne vlagatelje v energijsko učinkovitost. Zelene obveznice se izdajajo predvsem za energetska sredstva, vključno z energijsko učinkovitostjo. Sektor energijske učinkovitosti zajema nove in prenovljene stavbe, shranjevanje energije, daljinsko ogrevanje, pametna omrežja, naprave in izdelke. Izdajanje zelenih obveznic zagotavlja raznolik in obsežen nabor finančnih sredstev vlagateljev, velik učinek finančnega vzvoda, ne potrebuje javnega financiranja in zagotavlja močen tržni signal. Pritegne lahko nove vlagatelje in poudari potrebo po večjem osredotočanju na pragove energijske učinkovitosti ter portfelje celovitih prenov stavb.

([32]) Zelene obveznice so vrsta dolžniškega instrumenta, ki ga izdajo javne ali zasebne institucije za lastno financiranje, pri čemer se zavežejo, da bodo sredstva, pridobljena z njimi, namenjena okoljskemu projektu ali projektu, povezanemu z obravnavanjem podnebnih sprememb. Glej primere v poročilu EEFIG iz leta 2022 *Report on the evolution of financing practices for energy efficiency in buildings, SMEs and in industry* (Poročilo o razvoju praks financiranja za energijsko učinkovitost stavb, MSP in industrije), https://op.europa.eu/publication-detail/-/publication/a3032517-c761-11ec-b6f4-01aa75ed71a1.

Uredba o prostovoljnem evropskem standardu za zelene obveznice je bila sprejeta 22. novembra 2023 ([33]). Izdaja zelenih obveznic po novem standardu zahteva popolno skladnost z merili taksonomije EU za sredstva, financirana z zelenimi obveznicami.

Razvoj sekundarnega trga za energijsko učinkovitost je pogosto povezan z vzpostavitvijo agregatorjev projektov, refinanciranjem energijske učinkovitosti in mehanizmi forfetiranja. Refinanciranje energijske učinkovitosti vključuje prenos pravic do terjatev iz naslova prihrankov (stroškov) energije in/ali pričakovanih odplačil naložb v energijsko učinkovitost na finančne institucije ali institucionalne vlagatelje. V okviru financiranja podjetij za energetske storitve in pogodbenega zagotavljanja prihranka energije lahko podjetja za energetske storitve ali prvotni posojilodajalec prenesejo pravice do prihodnjih plačil iz pogodbenega zagotavljanja prihranka energije, kar podjetjem za energetske storitve omogoča, da prejmejo kapitalske injekcije in likvidnost za povečanje svojega poslovanja. Podjetja za energetske storitve in finančne institucije pogosto vzpostavijo namenska partnerstva za združevanje terjatev iz pogodbenega zagotavljanja prihranka energije v namenske zelene obveznice. Podjetja super-ESCO so se pojavila, da bi spodbujala združevanje projektov in delovala kot posredniki med podjetji za energetske storitve in institucionalnimi vlagatelji. V okviru posojil in hipotek za energijsko učinkovitost finančne institucije običajno združijo obstoječe dolgove, povezane s posojili in hipotekami za energijsko učinkovitost, v zelene obveznice, ki se izdajo na sekundarnem trgu. Vzpostavitev mehanizmov za forfetiranje in refinanciranje lahko podprejo nacionalni organi in javni ukrepi, na primer z vzpostavitvijo mehanizmov, ki dajejo prednost združevanju projektov različnih posojilodajalcev. Primer tovrstne skupne pobude je sklad za listinjenje Unión de Créditos Inmobiliarios (UCI) ([34]) v Španiji in na Portugalskem.

Glede na navedeno so ključni ukrepi držav članic naslednji:

— **spodbujati in podpirati razvoj trga zelenih obveznic** v svojem nacionalnem okviru, vključno z izdajo nacionalnih in regionalnih zelenih obveznic, spodbujanjem uporabe prostovoljnega evropskega standarda za zelene obveznice in/ali vzpostavitvijo namenskih standardov, ki upoštevajo posebnosti in potrebe njihovega trga,

— **vzpostaviti namenske dialoge s finančnimi institucijami** za olajšanje zbiranja in izmenjave dobrih praks pri razvoju zelenih obveznic za energijsko učinkovitost ter izmenjav o tem, kako spodbujati razvoj sekundarnega trga za naložbe v energijsko učinkovitost,

— **podpreti vzpostavitev namenskih mehanizmov za refinanciranje energijske učinkovitosti**, vključno s shemami faktoringa za pogodbeno zagotavljanje prihranka energije, ustanovitvijo podjetij super-ESCO ter skladi za listinjenje energijske učinkovitosti kot skupnimi pobudami spodbujevalnih bank in zasebnih finančnih institucij.

3.6 Priporočilo 12: izboljšanje zbiranja podatkov o energijski učinkovitosti, vključno s finančno uspešnostjo naložb v energijsko učinkovitost, ter podpora ukrepom za spremljanje in preverjanje prihrankov energije

Celovito in sistematično spremljanje podatkov o naložbah v energijsko učinkovitost je še vedno izziv. Z izboljšanjem sistemov poročanja, skupaj s spremljanjem in primerjalno analizo energijske in finančne uspešnosti, se lahko izboljša finančna obravnava energijske učinkovitosti.

Z usklajevanjem in poenostavitvijo praks spremljanja in preverjanja prihrankov energije v državah članicah in pri finančnih vlagateljih se lahko znižajo transakcijski stroški, okrepi zaupanje v finančno uspešnost naložb v energijsko učinkovitost, spodbuja povezovanje trgov za storitve energijske učinkovitosti ter poveča zaupanje v denarno vrednost, povezano s prihranki energije in njihovo tržnostjo.

([33]) Uredba (EU) 2023/2631 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. novembra 2023 o evropskih zelenih obveznicah in neobveznih razkritjih za obveznice, ki se tržijo kot okoljsko trajnostne obveznice, in za obveznice, povezane s trajnostnostjo (UL L, 2023/2631, 30.11.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2631/oj).

([34]) Sklad za listinjenje RMBS Green Prado XI/UCI je skupna pobuda, v katero so vključeni EIB, Instituto de Crédito Oficial (ICO) in Unión de Créditos Inmobiliarios (UCI), za listinjenje stanovanjskih hipotek iz Španije in Portugalske. Spodbuja energijsko učinkovite stanovanjske projekte v Španiji in na Portugalskem z združevanjem stanovanjskih hipotek v listinjen portfelj. Sklad za listinjenje združuje sredstva (stanovanjske hipoteke v skladu UCI) za ustvarjanje naložbenih portfeljev, privlačnih za institucionalne vlagatelje. Za več informacij glej: https://www.eib.org/en/press/all/2023-165-eib-group-and-ico-invest-in-uci-securitisation-fund-for-renovating-and-building-residential-homes-using-sustainable-criteria-in-spain-and-portugal.

Člen 8 direktive o energetski učinkovitosti in Priloga V k navedeni direktivi določata skupna merila za ukrepe preverjanja in nadziranja prihrankov energije, potrebnih za izpolnitev letnih obveznosti glede prihranka energije. Poleg tega lahko finančne institucije in vlagatelji uporabijo evropske in mednarodne standarde ([35]) za merjenje in preverjanje doseženih prihrankov energije pri svojih posojilnih dejavnostih.

Glede na navedeno so ključni ukrepi za izboljšanje zbiranja in analize podatkov ter spodbujanje harmonizacije ukrepov za spremljanje in preverjanje naslednji:

— **podpirati harmonizacijo, standardizacijo in poenostavitev ukrepov za spremljanje in preverjanje prihrankov energije v državah članicah in gospodarskih sektorjih**. Spremljanje in preverjanje prihrankov energije bi bilo treba poenostaviti in uskladiti med udeleženci na trgu, od podjetij za energetske storitve, ki so odgovorna za zagotavljanje energijske učinkovitosti naložb, do finančnih institucij, ki so odgovorne za izpolnjevanje svojih obveznosti razkritja in so morda zainteresirane za trgovanje z investicijskimi terjatvami na sekundarnem trgu. Ovire, kot so različne in/ali prezapletene metodologije izračuna v državah članicah in gospodarskih sektorjih, bi bilo treba odpraviti s spodbujanjem čezmejnega usklajevanja v okviru sodelovanja držav članic v skupnih forumih EU za energijsko učinkovitost, kot so usklajeni ukrepi ali strokovne skupine za direktivo o energijski učinkovitosti in direktivo o energijski učinkovitosti stavb. Z vzpostavitvijo nacionalnih shem prihrankov energije (shema obveznosti dobaviteljev energije, cilji varčevanja z energijo za velika energetsko intenzivna podjetja) se lahko olajša standardizacija upravičenih rešitev za energijsko učinkovitost ter postopkov merjenja in preverjanja prihrankov energije,

— **spodbujati uporabo mednarodnih standardov** kot orodij za zmanjševanje tveganja za ocenjevanje in merjenje energijskih in okoljskih koristi ter dodatnih koristi projektov energijske učinkovitosti. Z uporabo mednarodnih standardov in sklicevanjem nanje, npr. v postopkih skrbnega pregleda in odobritve posojil pri finančnih institucijah, se lahko omogočita preglednost in primerljivost različnih možnosti ter poveča pomembnost poročanja in razkritja.

([35]) Primeri standardov, ki jih je razvila Evropska organizacija za standardizacijo in so pomembni za stavbni sektor in sektor industrije, vključujejo: energetske presoje (EN 16247), energijske lastnosti stavb (družina standardov EN ISO 52000), sisteme upravljanja z energijo in sisteme ravnanja z okoljem (EN ISO 50001 in EN ISO 14001), energijsko učinkovite storitve in z njimi povezane večkratne koristi (EN 15900), pogodbe o energetski učinkovitosti (EN 17669) ter vrednotenje investicij v zvezi z energijo (EN 17463).